

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA AMORTIZACIJE NA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE

Grbić, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:358786>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA
AMORTIZACIJE NA FINANCIJSKE
IZVJEŠTAJE**

Mentor:

Prof.dr.sc. Branka Ramljak

Student:

Ivana Grbić

213 2109

Split, rujan, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Ciljevi istraživanja	2
1.3. Metode istraživanja	3
1.4. Struktura diplomskog rada	4
2. TEORIJSKE ODREDNICE AMORTIZACIJE	5
2.1. Pojam amortizacije	5
2.2. Imovina koja podliježe amortizaciji	5
2.3. Utvrđivanje obračuna amortizacije	7
2.3.1. Vijek upotrebe i stopa amortizacije	7
2.3.2. Amortizirajući iznos	10
2.3.3. Metode amortizacije	13
2.3.3.1. Linearna metoda	13
2.3.3.2. Metoda opadajućeg salda	14
2.3.3.3. Metoda jedinice proizvoda	17
2.4. Porezni aspekt amortizacije	18
3. RAČUNOVODSTVENA POLITIKA NA PODRUČJU AMORTIZACIJE	21
3.1. Općenito o računovodstvenim politikama	21
3.2. Metode obračuna amortizacije	22
3.3. Računovodstveni tretman amortizacije	28
3.3.1. Početak obračuna amortizacije	28
3.3.2. Naknadno vrednovanje imovine i amortizacija	30
3.3.2.1. Model troška i amortizacija	31
3.3.2.2. Model revalorizacije i amortizacija	35
3.3.3. Amortizacija iznad najvišeg porezno dopustivog iznosa	39
3.3.4. Prestanak obračuna amortizacije	41
3.4. Povezanost amortizacije i financijskih izvještaja	43
3.5. Povezanost amortizacije i financijskih pokazatelja	45
4. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA AMORTIZACIJE NA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE I FINANCIJSKE POKAZATELJE	50

4.1. Istraživanje studijom slučaja	50
5. ZAKLJUČAK.....	67
LITERATURA	69
POPIS TABLICA	71
POPIS PRILOGA.....	71
SAŽETAK.....	79
SUMMARY	80

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Financijski izvještaji trebaju prikazati istinit, fer, pouzdan i nepristan pregled imovine, obveza i kapitala. Kako bi se udovoljilo tim zahtjevima potrebno je poznavanje računovodstvenih standarda i zakona, kao i specifičnosti koje određene grane djelatnosti vuču za sobom. Pojedini računovodstveni standardi ne propisuju striktno način prezentiranja, mjerenja i objavljivanja transakcija i ostalih događaja, već daju računovođama da slobodno izaberu odgovarajuću računovodstvenu politiku i procjenu prema kojoj će prezentirati, mjeriti i objavljivati određene transakcije i događaje koje čine stavke financijskih izvještaja odnosno stavke imovine, obveza, prihoda ili rashoda.

Svrha financijskih izvještaja je upoznati korisnike financijskih izvještaja s informacijama o uspješnosti i položaju poduzeća, te služe kao podloga za donošenje ekonomskih odluka. Korisnici financijskih izvještaja mogu biti unutar i izvan poduzeća, a kako bi se olakšalo njihovo razumjevanje sastavljaju se i bilješke uz financijske izvještaje. U bilješkama uz financijske izvještaje navode se informacije o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i određene računovodstvene politike, te informacije koje nisu prikazane u izvještajima ali njihovo objavljivanje zahtijeva MSFI ili su važne za razumjevanje financijskih izvještaja.

U odlučivanju o tome da li određenu računovodstvenu politiku treba objaviti, rukovodstvo razmatra da li će objavljivanje pomoći korisnicima u razumjevanju načina na koji su transakcije, poslovni događaji i uvjet utjecali na iskazanu financijsku uspješnost i financijski položaj. Objavljivanje određene računovodstvene politike je korisnicima osobito korisno kada su te politike izabrane iz alternativa koje dopuštaju MSFI-jevi.¹

Izboru računovodstvene politike treba pristupiti s puno pozornosti. Vrlo je važno da se jednom usvojena računovodstvena politika dosljedno primjenjuje što zahtjeva i računovodstvena pretpostavka "dosljednosti" prilikom sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja koja se očituje u tome da se računovodstvene politike koje usvoji poslovni subjekt trebaju dosljedno primjenjivati iz jednog razdoblja u drugo, radi kontinuiteta i usporedivosti financijskih izvještaja.² Promjeniti računovodstvenu politiku je moguće ako to nalaže novi standard ili ako korištenje druge računovodstvene politike pruža pouzdanije i korisnije

¹ MRS 1: Prezentiranje financijskih izvještaja, točka 119.

² Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 7.

informacije u odnosu na prethodnu politiku. Tada se krši načelo usporedivosti³ i zbog toga je potrebno da se izmjena računovodstvene politike primjenjuje retroaktivno, kao da se računovodstvena politika primjenjuje od prvog dana, ukoliko to nije moguće tada od razdoblja u kojem je to najranije moguće. Računovodstvene procjene se također mogu mijenjati i jednostavnije su od promjene računovodstvene politike jer njihova promjena se primjenjuje samo u tekućem razdoblju.

Računovodstvene politike i procjene koje su izabrane mogu imati značajan utjecaj na iznose imovine, obveza, glavnice, prihoda, rashoda, gubitka i dobitka, kao i na iznose financijskih pokazatelja. Zbog toga treba dobro proučiti sve alternative i s obzirom na djelatnost koju poduzeće obavlja, izabrati onu računovodstvenu politiku i procjenu koja će na najbolji način prikazati pregled imovine, obveza i kapitala u financijskim izvještajima jer su oni ključni korisnicima financijskih izvještaja za pregled poslovanja i za donošenje daljnjih odluka.

1.2. Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja ovog rada je teorijski obraditi amortizaciju zajedno s njenim zakonodavnim okvirom, prikazati metode obračuna amortizacije, uvidjeti njihove prednosti ili nedostatke, analizirati financijske izvještaje i analizirati financijske pokazatelje. U praktičnom dijelu rada cilj je proučiti i opisati do kojih promjena dolazi u financijskim izvještajima i pokazateljima odabirom različitih metoda obračuna amortizacije, te na temelju toga odlučiti prihvatiti ili odbaciti postavljenu hipotezu.

Istraživanje će se provesti na odabranom poduzeću i na temelju njegovih podataka prikazati će se kako bi odabir neke druge metode obračuna amortizacije utjecale na njegov financijski položaj i uspješnost, te na financijske pokazatelje.

³ Korisnici informacija u financijskim izvještajima moraju biti u stanju usporediti financijske izvještaje poduzetnika za više razdoblja, kao i s financijskim izvještajima drugih poduzetnika.

1.3. Metode istraživanja

U istraživanju će se provesti teorijsko i empirijsko istraživanje.

U teorijskom dijelu istraživanja koristiti će se sljedeće metode:

- Metoda promatranja pomoću koje će se prikupiti svi potrebni podaci i informacije o predmetu istraživanja i omogućiti bolje upoznavanje s predmetom istraživanja.
- Metoda deskripcije je postupak opisivanja činjenica, procesa i predmeta.
- Metoda analize gdje se složeni pojmovi raščlanjuju na jednostavnije dijelove, te se raščlanjeni dijelovi posebno promatraju i opisuju kao i odnosi među njima. Metoda sinteze gdje se povezuju izdvojeni dijelovi, procesi ili elementi u jedinstvenu cjelinu.
- Komparativna metoda pomoću koje se uspoređuju iste ili slične činjenice, procesi ili odnosi i utvrđuju se njihove sličnosti ili razlike.
- Induktivna metoda u kojoj se na temelju pojedinačnih činjenica ili slučaja zapažanjem i izučavanjem donosi opći zaključak. Deduktivna metoda u kojoj se iz općih stavova izvodi posebni i pojedinačni zaključak.
- Metoda dokazivanja koja će dokazati istinitost navedenih zaključka ili spoznaja.

U empirijskom istraživanju koristiti će se interni podaci dobiveni iz konkretnog poduzeća, te će se koristiti sljedeće metode:

- Matematička metoda koja podrazumjeva korištenje matematičke logike, matematičkih formula i brojnih matematičkih operacija kako bi došli do određenog zaključka.
- Statistička metoda gdje će se prikupljeni podaci formirati, sređivati, grupirati i analizirati.

1.4. Struktura diplomskog rada

U uvodu diplomskog rada opisati će se problem istraživanja, zatim će se prikazati ciljevi istraživanja kao i metode koje će se koristiti pri tom istraživanju. Na kraju uvodnog dijela predstaviti će se struktura diplomskog rada.

Drugi dio rada definira teorijske odrednice amortizacije, tu se definira pojam amortizacije, zatim imovinu na koju se amortizacija primjenjuje i računovodstveni okvir za utvrđivanje obračuna amortizacije, te obračun amortizacije s poreznog gledišta.

U trećem dijelu rada obraditi će se računovodstvene politike amortizacije, opisati će se metode obračuna amortizacije, prikazati na koji način amortizaciju knjižimo, te definirati na koji način je iznos amortizacije povezan s financijskim izvještajima i pokazateljima.

Četvrti dio rada prikazati će kako izbor računovodstvenih politika amortizacije na području metoda obračuna amortizacije utječu na financijske izvještaje i financijske pokazatelje, istraživanje će se provesti studijom slučaja i nakon toga analiziranjem rezultata.

I na kraju dolazi zaključak u kojem će se sažeti sve bitne informacije koje se prikazuju u radu.

2. TEORIJSKE ODREDNICE AMORTIZACIJE

2.1. Pojam amortizacije

Sredstva dugotrajne imovine koja traju duže od godine dana postupno gube svoju vrijednost tijekom razdoblja njihova trajanja. Amortizacija sredstava dugotrajne imovine odražava trošenje tih sredstava tijekom njihova vijeka uporabe.⁴

Za amortizaciju se s ekonomskog aspekta može kazati da je to trošak, odnosno rashod koji nastaje kao posljedica postupnog trošenja (iskorištavanja, iscrpljivanja) ekonomskih koristi sadržanih u imovini koja ima ograničeni vijek uporabe odnosno koja se amortizira.⁵

S novačanog, odnosno financijskog aspekta, amortizacija je nenovčani trošak jer u godini nastanka (iskazivanja kao rashoda) ne uzrokuje odljev novca, kao primjerice, trošak plaća, trošak usluga, trošak sirovina, itd. U priljevu novca (prihodu od prodaje) koji je ostvaren, prodajom proizvoda, robe i usluga iznos u visini amortizacije je raspoloživ priljev koji se koristi na žiroračunu za sve poslovne namjene. Kroz priljev novca u visini amortizacije iz prihoda (bruto priljev novca) trgovačkog društva osigurava se povrat novca koji je utrošen pri nabavi dugotrajne imovine.⁶

2.2. Imovina koja podliježe amortizaciji

Dugotrajnom materijalnom i nematerijalnom imovinom koje se amortizira smatraju se sredstva:⁷

- Koja imaju ograničeni vijek trajanja,
- za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog razdoblja tj. duže od godine dana,
- čija je pojedinačna nabavna vrijednost iznad 3.500,00 kn,
- koja poduzeće drži za uporabu u proizvodnji ili prodaji robe i pružanju usluga ili za administrativne svrhe.

Sredstva imovine koja ne zadovoljavaju jedan od ovih kriterija ne podliježu amortizaciji.

⁴ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 183.

⁵ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 335.

⁶ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 335.

⁷ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 183.

Ako trgovačko društvo ima u dugotrajnoj imovini iskazano određeno osnovno sredstvo koje je nabavljeno na financijski leasing, obavezno je obračunavati amortizaciju za tu imovinu. Društvo (najmoprimatelj) takvu imovinu evidentira u svojim poslovnim knjigama te se smatra gospodarskim vlasnikom dugotrajne imovine koja se koristi na temelju ugovora o leasingu. Amortizaciju za dugotrajnu imovinu koja se koristi na temelju ugovora o operativnom najmu ne obračunava najmoprimac nego najmodavac.⁸

Na osnovi neograničenog vijeka trajanja ili posebnog tretmana u HSFI i MSFI te prema čl. 12. St.4. Zakona o porezu na dobit, amortizaciji ne podliježu:⁹

- zemljišta, šume i slična obnovljiva prirodna bogastva
- financijska imovina
- spomenici kulture
- umjetnička djela
- imovina koja se prema HSFI 8¹⁰ i MSFI 5¹¹ drži za prodaju i imovina na kojoj je prekinuto poslovanje.

Za nabrojenu imovinu, koja se ne amortizira, pretpostavlja se da će se povrat uloženoga novca u visini troška nabave ostvariti iz prihoda od prodaje te imovine.¹²

Ako trošak zemljišta uključuje i trošak vraćanja u prvotno stanje, premještanja i restauracije, taj se udio zemljišta tijekom vremena amortizira kroz koristi koje subjekt očekuje od tih troškova. U nekim slučajevima, zemljište može imati ograničeni vijek upotrebe te se amortizira na način koji odražava koristi koje priteču u subjekt povezano s njim.¹³

Standard koji definira amortizaciju dugotrajne materijalne imovine za velike poduzetnike je MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, a za mikro, male i srednje poduzetnike je HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina. Kod dugotrajne nematerijalne imovine standard koji primjenjuju veliki poduzetnici je MRS 38 – Nematerijalna imovina, a mikro, mali i srednji poduzetnici primjenjuju HSFI 5 – Dugotrajna nematerijalna imovina.

⁸ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračuna amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 28.

⁹ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 75.

¹⁰ HSFI 8: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja

¹¹ MSFI 5: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja

¹² Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 337.

¹³ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 59.

2.3. Utvrđivanje obračuna amortizacije

Što je važno utvrditi prije obračuna amortizacije? Menadžment poduzeća treba, uvažavajući posebnosti poslovanja poduzeća, usvojiti i primjeniti odgovarajuće računovodstvene politike s ciljem istinitog i fer iskazivanja podataka u financijskim izvještajima poduzeća. Računovodstvena politika amortizacije pripada redu značajnijih računovodstvenih politika, s obzirom na to da se visinom obračunate amortizacije utječe na visinu rashoda te stoga i na ukupni rezultat poslovanja, kao i na visinu sadašnje vrijednosti dugotrajne imovine. Pri oblikovanju računovodstvenih politika u postupanju s dugotrajnom imovinom treba uzeti u obzir dopuštene računovodstvene postupke i načela te porezna ograničenja i posljedice.¹⁴

Da bi amortizacija bila objektivno iskazana, poduzeće u svojim računovodstvenim politikama između ostalog treba utvrditi:¹⁵

- kriterij razvrstavanja dugotrajne imovine koja se amortizira i kratkotrajne imovine (sitan inventar)
- amortizacijske skupine za dugotrajnu imovinu koja se amortizira
- za svaku amortizacijsku skupinu utvrditi vijek upotrebe, metodu amortizacije i godišnje stope amortizacije
- dugotrajnu imovinu za koju je osnovica za obračun amortizacije trošak nabave te imovinu za koju je amortizirajući iznos trošak nabave umanjen za procijenjeni ostatak vrijednosti.

2.3.1. Vijek upotrebe i stopa amortizacije

Vijek uporabe je jedan od najvažnijih elemenata za realno raspoređivanje amortizirajućeg iznosa sredstava koja se amortiziraju u vremenu njihove stvarne uporabe.¹⁶

Vijek upotrebe je :¹⁷

- razdoblje u kojem se očekuje da će imovina biti na raspolaganju za upotrebu subjektu, ili
- broj proizvoda ili sličnih jedinica koje subjekt očekuje ostvariti od te imovine.

¹⁴ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 91.

¹⁵ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 91.

¹⁶ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 338.

¹⁷ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 6.

Subjekt troši ekonomske koristi sadržane u nekom sredstvu uglavnom korištenjem sredstva. Međutim, drugi čimbenici, kao što su tehnološka ili ekonomska zastarjelost i fizičko starenje dok imovina stoji neiskorišteno, često dovode do smanjenja ekonomskih koristi koje bi se mogli dobiti od sredstva. Stoga je pri utvrđivanju vijeka upotrebe sredstva potrebno razmotriti sve sljedeće čimbenike:¹⁸

- očekivanu upotrebu sredstva. Upotreba se ocjenjuje na osnovi očekivanog kapaciteta sredstva ili fizičkog učinka
- očekivano fizičko trajanje i trošenje koje ovisi o proizvodnim čimbenicima, kao što je broj smjena u kojima će se imovina koristiti, program popravka i održavanja u subjektu i briga o održavanju sredstva dok se ne koristi
- tehničko i ekonomsko starenje koje proistječe iz promjena ili poboljšanja u procesu proizvodnje ili zbog promjene potražnje na tržištu za proizvodom ili uslugom koje daje imovina
- zakonska ili slična ograničenja vezana uz korištenje sredstva, kao što je datum isteka najmova.

Uz sve navedene čimbenike vijek uporabe pojedinih sredstva može biti određen i politikom upravljanja sredstvima koji određuje uprava. Politika upravljanja sredstvima pri određivanju duljine vijeka uporabe češće će se primijeniti kod sredstava koja se mogu prodati i zamijeniti nakon određenog vijeka uporabe, ali nije isključena niti kod sredstava koja se ne mogu prodati.¹⁹

Precjenjivanjem vijeka upotrebe, dogodit će se slučaj kada će stvarni vijek upotrebe biti kraći od procijenjenog. U slučajevima precjenjivanja vijeka upotrebe stvaraju se skriveni gubici, odnosno poslovni rezultat je precijenjen, iskazuje se veća dobit ili je manji gubitak. Kao rezultat takve procjene vijeka upotrebe u bilanci imamo iskazanu precijenjenu imovinu u aktivi, a u pasivi iskazan precijenjeni kapital. Takvi skriveni gubici otkrit će se prilikom prodaje imovine čiji je vijek upotrebe pogrešno procijenjen zbog nerealno velikog neamortiziranog iznosa. S druge strane podcjenjivanjem vijeka upotrebe stvaraju se skrivene rezerve. Imovina i kapital su podcijenjeni, zbog toga što je imovina amortizirana u podcijenjenom vijeku upotrebe, a sukladno tome umanjen je i kapital-zadržana dobit. Skrивene rezerve početak će se otkrivati nakon što takva imovina bude u cijelosti amortizirana a

¹⁸ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 56.

¹⁹ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 339.

još uvijek u upotrebi ili nakon prodaje takve imovine koja još uvijek ima veliku tržišnu vrijednost. U razdoblju kad takva imovina bude prodana iskazati će se nerealno visoki prihod jer neće biti troškova neamortiziranog iznosa koji bi se sučelili s prihodima.²⁰

U trgovačkim društvima koja imaju brojna sredstva različitih namjena i karakteristika iz praktičnih razloga vijek uporabe će se utvrditi za skupine sredstava. Broj amortizacijskih skupina ovisi od primjenjenih kriterija razvrstavanja sredstva u skupine u svakom trgovačkom društvu. Neovisno o primjenjenim drugim kriterijima u istu amortizacijsku skupinu razvrstavaju se sredstva s prosječno jednakim vijekom uporabe. Preciznija procjena vijeka uporabe može se ostvariti ako se vijek uporabe procijenjuje pojedinačno za svako sredstvo. Trgovačko društvo može za određena sredstva utvrditi i vijek uporabe za skupinu sredstva, a za neka sredstva može to učiniti pojedinačno za svako sredstvo.²¹

Iako se amortizacija obračunava za pojedini predmet imovine u cjelini, treba istaknuti odredbe točke 43. MRS 16 koja određuje da svaki dio pojedine nekretnine, postrojenja i opreme s troškom koji je značajan u odnosu na ukupne troškove pojedine nekretnine, postrojenja i opreme treba amortizirati zasebno. To je posebno potrebno naglasiti kod one imovine koja je po svojim značajkama složenija i kod koje vijek upotrebe takvih dijelova nije jednak.²²

Umjesto vremenom uporabe vijek uporabe se može izraziti količinom proizvoda ili količinom sličnih jedinica odnosno učinaka koje trgovačko društvo očekuje ostvariti uporabom određenog sredstva. Za ovu imovinu amortizacija se obračunava po učinku.²³

Poduzeće će najmanje jednom godišnje preispitati predviđeni vijek trajanja i parametre koji ga određuju. Ako u međuvremenu dođe do promjene tih parametara (koji determiniraju vijek trajanja), promjene se neće smatrati promjenom računovodstvene politike, već promjenom računovodstvene procjene. Ova je odredba vrlo značajna jer se, prema MRS-u 8, Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške te promjene računovodstvenih procjena ne primjenjuju retroaktivno, već samo za buduća razdoblja.²⁴

²⁰ Milčić, I. (2009.): Obračun troškova amortizacije i njihov porezni tretman, RIF, br. 1., Zagreb, str. 97.

²¹ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 339.

²² Čevizović, I. (2011.): Priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 11., Zagreb, str. 48.

²³ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 339.

²⁴ Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 111.

Godišnja stopa amortizacije izačunava se:

$$\text{Godišnja stopa amortizacije} = \frac{100\%}{\text{vijek uporabe sredstva (broj godina)}}$$

2.3.2. Amortizirajući iznos

Osnovica za obračun amortizacije najčešće se određuje na način da se izjednači s troškom nabave. Međutim, standardi nalažu provjeru ostatka vrijednosti prilikom određivanja amortizirajućeg iznosa.²⁵

Prema definiciji u točki 6., MRS -16 amortizirajući iznos je trošak imovine ili drugi iznos koji zamjenjuje trošak umanjen za njezin ostatak vrijednosti. Pri utvrđivanju amortizirajućeg iznosa trošak imovine koja se amortizira od kojega se oduzima ostatak vrijednosti je trošak nabave. Definirani način utvrđivanja amortizirajućeg iznosa upućuje da je ukupni trošak amortizacije u procijenjenom vijeku uporabe jednak amortizirajućem iznosu. Iz definicije amortizirajućeg iznosa također proizlazi da ukupni trošak amortizacije u procijenjenom vijeku uporabe nekog sredstva nije jednak trošku nabave već je manji od troška nabave kod svih sredstava koja će imati ostatak vrijednosti na kraju vijeka uporabe.²⁶

Procijenjeni ostatak vrijednosti imovine je procijenjeni iznos koji bi subjekt trenutno dobio prodajom imovine, umanjen za procijenjene troškove prodaje, ali uz pretpostavku da starost imovine i stanje odgovara onom koje se očekuje na kraju korisnog vijeka uporabe.²⁷

"Pri utvrđivanju amortizirajućeg iznosa ostatak vrijednosti se uvažava ako je iznos značajan i ako je procjena pouzdana. Kod sredstva kod kojih je za obračun amortizacije uvaženo postojanje ostatka vrijednosti na kraju svake godine potrebno je provjeravati realnost početno procijenjenog ostatka vrijednosti."²⁸ "Ostatak vrijednosti se ne amortizira, te predstavlja svotu koju trgovačko društvo namjerava postići prodajom sredstva dugotrajne imovine na kraju njegova procijenjenog vijeka uporabe nakon odbitka očekivanih troškova prodaje. Ostatak

²⁵ Čevizović, I. (2011.): Priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 11., Zagreb, str. 48.

²⁶ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 341.

²⁷ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 6.

²⁸ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 342.

vrijednosti ima značajnu ulogu u djelatnostima gdje se sredstvo dugotrajne imovine ne koristi do kraja ekonomskog vijeka već se prodaje.”²⁹

Ako se na kraju vijeka korištenja sredstava pojavljuje značajan ostatak vrijednosti onda se taj ostatak vrijednosti ne amortizira. Međutim, u našim poreznim propisima takvi slučajevi se ne spominju. To znači da i u slučaju kad se na kraju vijeka korištenja pojavljuje ostatak vrijednosti, poduzetnik može propisane amortizacijske stope primjenjivati na nabavnu vrijednost, a u krajnjem slučaju može amortizirati i ostatak vrijednosti ako se sredstvo prije toga ne proda, daruje, na drugi način otuđi ili uništi.³⁰

Ostatak vrijednosti pri utvrđivanju amortizirajućeg iznosa ne uvažava se kada je procjena nepouzdana i kada je procijenjeni iznos neznačajan.³¹

U računovodstvenoj praksi najčešće se pretpostavlja da je trošak amortizacije sredstva (koje se amortizira) u njegovom vijeku uporabe jednak trošku nabave, odnosno nabavnoj vrijednosti. U tom se smislu i za osnovicu za obračun amortizacije najčešće uzima trošak nabave sredstva za koje se obračunava amortizacija. Iako se na navedeni način najčešće postupaju u praksi, ipak računovodstvena načela izražena u definiciji amortizirajućeg iznosa upućuju da trošak nabave u pravilu nije osnovica za amortizaciju.³²

Ako se dugotrajna imovina stječe kupnjom, tada se trošak nabave dugotrajne imovine sastoji od kupovne cijene (faktura dobavljača), uvoznih pristojbi (za sredstvo nabavljeno u inozemstvu), nepovratnih poreza (npr. Porez na promet nekretnina, posebni porezi i sl.) i svih drugih troškova koji se mogu pripisati dovođenju sredstva u radno stanje za namjeravanu uporabu.³³

Primjeri troškova koji se mogu direktno pripisati jesu troškovi naknada zaposlenika (kao što je definirano u MRS-u 19 Primanja zaposlenih koji direktno proizlaze iz izgradnje ili nabave sredstva nekretnine, postrojenja i opreme), početni troškovi pripreme mjesta, početni troškovi isporuke i rukovanja, početni troškovi instaliranja i montaže, troškovi testiranja pravilnog funkcioniranja pogona, nakon odbitka neto koristi od prodaje proizvedenih jedinica tijekom

²⁹ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 30.

³⁰ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 185.

³¹ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 344.

³² Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 342.

³³ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 29.

dovođenja sredstva na lokaciju i u stanje spremno za upotrebu (primjerice, uzorci proizvedeni tijekom testiranja opreme), i naknade stručnjacima.³⁴

Troškovi posudbe (kamate i drugi troškovi koji nastaju u vezi s posudbom novčanih sredstava) koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine (imovina kojoj je potrebno znatno razdoblje da bi bila spremna za namjeravanu upotrebu ili prodaju), kod obveznika primjene MSFI-ja također se priznaju u trošak nabave dugotrajne imovine. Nasuprot tome, obveznici primjene HSFI-ja mogu odlučiti hoće li se ti troškovi posudbe kapitalizirati ili će troškove posudbe evidentirati kao trošak razdoblja.³⁵

Osim stjecanja dugotrajne imovine kupnjom, imovina može biti proizvedena u trgovačkom društvu te je u tom slučaju trošak nabave jednak trošku proizvodnje. Jednako tako, ako je dugotrajna imovina dobivena kao dar, tada je osnovica za obračun amortizacije procijenjena vrijednost. Ako je pak došlo do revalorizacije dugotrajne imovine, tada je također osnovica za obračun amortizacije procijenjena tržišna vrijednost.³⁶

“Kad je riječ o osnovici za obračun amortizacije, treba voditi brigu i o izdacima koji se evidentiraju kao povećanje vrijednosti dugotrajne imovine. Pritom razlikujemo investicijsko ulaganje od investicijskog održavanja.”³⁷ “Pri procjenjivanju je li u tom slučaju riječ o povećanju vrijednosti imovine na koju se ulaganje odnosi ili o troškovima investicijskog održavanja bitno je uzeti u obzir povećava li se tim ulaganjem uporabna vrijednost imovine, omogućuje li se veći kapacitet imovine i pruža li se veća kvaliteta dobara ili usluga. Pri tom je postupanju bitno utvrditi povećava li se vijek uporabe te imovine kako bi se utvrdila nova amortizacijska stopa.”³⁸

³⁴ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 17.

³⁵ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 30.

³⁶ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 30.

³⁷ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 31.

³⁸ Cirkveni, T. (2011.): Računovodstvo dodatnih ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu, RRIF, br. 3/11., Zagreb, str. 55.

2.3.3. Metode amortizacije

Različite se metode amortizacije mogu koristiti za sustavno raspoređivanje amortizirajućeg iznosa imovine tijekom njezinog vijeka upotrebe. Ove metode uključuju linearnu metodu, metodu opadajućeg salda i metodu jedinice proizvoda. Metode amortizacije primjenjuju se dosljedno, osim ako ne dođe do promjene okvira trošenja budućih ekonomskih koristi imovine.³⁹

Linearna metoda i degresivna metoda (metoda opadajućeg salda) su vremenski utemeljene metode, a funkcionalna metoda (metoda jedinice proizvoda) je upotrebno utemeljena metoda.⁴⁰

Linearna metoda rezultira konstantnim troškovima tijekom korisnog vijeka trajanja ako se rezidualna vrijednost imovine ne mijenja. Metoda opadajućeg salda rezultira degresijom troškova tijekom korisnog vijeka trajanja. Metoda po jedinici učinka rezultira troškovima na osnovi očekivane uporabe ili učinaka. Poduzeće treba izabrati onu metodu koja najbolje odražava očekivanu uporabu budućih ekonomskih koristi sadržanih u imovini.⁴¹

Upotrebom različitih metoda amortizacije dolazi se do različite svote amortizacije te samim time i do različitog financijskog rezultata po godinama kroz vijek amortizacije određene imovine, no ukupna svota amortizacije za cijeli vijek uporabe je ista.⁴²

2.3.3.1. Linearna metoda

Linearna se metoda primjenjuje uvijek kad je korist od dugotrajne imovine za poduzetnika jednaka u svim godinama vijeka trajanja. Ta se metoda upotrebljava za većinu predmeta dugotrajne imovine, a ostale se metode upotrebljavaju samo kad je potpuno jasno da korist od imovine pritječe poduzetniku na drugačiji način.⁴³

³⁹ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 62.

⁴⁰ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 78.

⁴¹ Mrša, J. (2013.): Tumačenje prihvatljivih metoda amortizacije, RRIF, br. 1/13., Zagreb, str. 287.

⁴² Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 34.

⁴³ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 79.

Linearna metoda znači da se amortizacija raspoređuje na sve godine vijeka trajanja sredstva ravnomjerno, tj. isti iznos amortizacije za svaku godinu u kojoj je sredstvo bilo u upotrebi svih dvanaest mjeseci.⁴⁴

Svota amortizacije izračunava se na način da se osnovica za amortizaciju (trošak nabave, odnosno amortizirajući iznos) množi sa stopom amortizacije.⁴⁵

2.3.3.2. Metoda opadajućeg salda

Metoda opadajuće osnovice (metoda opadajućeg salda ili degresivna metoda) pripada u ubrzane metode amortizacije. Ona se upotrebljava kad je pritjecanje koristi od imovine na početku veće, a kasnije manje.⁴⁶

Kod ove metode ko i kod drugih oblika degresivne metode godišnji iznos amortizacije je veći u prvoj godini vijeka uporabe, a opada postupno u sljedećim godinama vijeka uporabe.⁴⁷

Od metoda opadajućeg salda razlikujemo aritmetički i geometrijski oblik metode.

Kod **aritmetičkog oblika** metode opadajućeg salda svota amortizacije opada, no tu je tipična jednaka apsolutna razlika između amortizacijske svote za svaku godinu. To se postiže tako što je svake godine stopa amortizacije niža, a primjenjuje se na nabavnu vrijednost imovine.⁴⁸

Svota godišnje amortizacije izračunava se sljedećom formulom:

$$Am_n = \frac{NV}{v} + \frac{(v + 1 - 2n) * r}{2}$$

gdje je:

Am_n = svota amortizacije za n-tu godinu,

NV= nabavna vrijednost,

v= korisni vijek trajanja sredstva,

n= godina u korisnom vijeku trajanja sredstva za koje se računa amortizacija,

r= stalna razlika između visine amortizacijske svote po godinama.

⁴⁴ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 78.

⁴⁵ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 33.

⁴⁶ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 80.

⁴⁷ Gulín, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 340.

⁴⁸ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 33.

Kod **geometrijskog oblika** metode opadajućeg salda svota amortizacije je u svakoj narednoj godini također sve manja. Međutim, kod ove je metode stopa amortizacije tijekom cijelog vijeka trajanja jednaka, a primjenjuje se na sadašnju vrijednost (nabavna vrijednost umanjena za akumuliranu amortizaciju) dugotrajne imovine.⁴⁹

Primjenom metoda opadajućeg salda ostvaruju se učinci koji tim metodama daju prednost u odnosu na pravocrtnu metodu (linearnu metodu). Prva prednost je u tome što se u prvim godinama uporabe amortizira najveći dio vrijednosti imovine, što je posebno bitno kod imovine visoke tehnologije s vrlo kratkim i vrlo neizvjesnim ekonomskim vijekom trajanja. Druga je prednost smanjenje učinka pogrešno procijenjenog vijeka trajanja i ublažavanje pritiska na troškove poslovanja koji nastaju rashodovanjem dugotrajne imovine prije isteka predviđenog vijeka trajanja jer su troškovi rashodovanja imovine (sadašnja vrijednost) značajno manji primjenom metoda opadajućeg salda.⁵⁰

Nedostatak ove metode je da ne može u točnom iznosu pokriti cjelokupni amortizirajući iznos. Zbog toga se u praksi koristi modificirani sustav ubrzanog pokrića troškova (*Modified Accelerated Cost Recovery System*- MARCS). Taj sustav obračuna amortizacije je kombinacija metode opadajuće osnovice i linearne metode. Kod modificirane metode opadajuće osnovice (MARCS) u prvim godinama vijeka trajanja sredstava iznos amortizacije naglo se smanjuje, a kasnije je iznos amortizacije jednak za svaku godinu. Na jednaki se iznos amortizacije za svaku godinu prelazi u trenutku kad godišnja svota amortizacije, primjenom metode opadajuće osnovice, postane manja od godišnje svote amortizacije primjenom linearne metode ili kad bi sljedeći obračun godišnje svote amortizacije bio viši od prethodnog.⁵¹

Stopa amortizacije izračunava se na način da se stopa amortizacije množi sasadašnjom vrijednosti imovine, što rezultira smanjenjem obračunate godišnje amortizacije.⁵² Godišnja stopa amortizacije dobije se po formuli:

$$\% \text{ amortizacije} = \left(1 - \sqrt[n]{\frac{\text{sadašnja vrijednost}}{\text{nabavna vrijednost}}} \right)$$

n= očekivani vijek trajanja

⁴⁹ Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 33.

⁵⁰ Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 113.

⁵¹ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 80.

⁵² Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 112.

Ova se metoda u svojem pojednostavljenom obliku primjenjuje tako da se stopa amortizacije koja bi se dobila linearnom metodom pomnoži višekratnikom, koji u svjetskoj računovodstvenoj praksi iznosi 1,5; 2,0; 3,0; ili 4,0, i pomnoži sa sadašnjom vrijednosti imovine (nabavna vrijednost smanjena za prethodne otpise) u svim godinama vijeka trajanja.⁵³

Na primjer za imovinu kojoj je vijek upotrebe 10 godina, a stopa linearne amortizacije 10%, metoda opadajuće osnovice uz stopu od 200% (višekratnik 2) ima stopu amortizacije na početku vijeka trajanja (200% * 10%) 20%. Za preostali broj godina vijeka trajanja, nakon što amortizacija padne ispod one obračunate linearnom metodom ili kad bi sljedeći iznos amortizacije bio veći od prethodnog, neamortizirani se iznos dijeli ravnopravno po godinama. U ovom se slučaju metoda naziva **metoda dvostruke opadajuće osnovice** zato što je njezina stopa amortizacije dvostruko veća nego kod linearne metode.⁵⁴

Druga varijanta metode ubrzane amortizacije koja se također često koristi, pogotovo u SAD-u, jest metoda **cjelobrojnog zbroja godina** ili digitalna metoda. Stopa amortizacije kod metode cjelobrojnog zbroja godina izračunava se na način da se u brojnik uvrsti preostali broj godina vijeka trajanja u određenoj godini upotrebe za koju se obračunava amortizacija, a u nazivnik cjelobrojni zbroj godina vijeka trajanja imovine. Stopa amortizacije biti će jednaka:⁵⁵

$$\text{stopa godišnje amortizacije} = \frac{\text{preostali broj godina vijeka upotrebe na početku razdoblja}}{\text{cjelobrojni zbroj godina vijeka trajanja}}$$

a cjelobrojni zbroj godina vijeka trajanja jednak je:

$$\text{CZG} = \frac{n * (n + 1)}{2}$$

n – procijenjeni vijek trajanja u godinama.

Iako u točki 62., MRS-16 nije spomenuta kao metoda obračuna amortizacije može se koristiti i progresivna metoda. Kod ove metode u prvoj godini vijeka uporabe godišnja stopa amortizacije je najmanja, a povećava se u sljedećim godinama. Ova metoda upotrebljava se za

⁵³ Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 112.

⁵⁴ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 80.

⁵⁵ Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 112.

obračun amortizacije sredstava kod kojih se uporabom sredstva na početku vijeka uporabe postižu manji učinci, a povećavaju se sljedećim godinama.⁵⁶

2.3.3.3. Metoda jedinice proizvoda

Metoda jedinice proizvoda ili metoda obračuna amortizacije po jedinici učinka (za ovu se metodu upotrebljava i naziv funkcionalna metoda) primjenjuje se kod sredstava kod kojih je količina proizvoda ili drugim mjerama izražena količina učinaka mjerljiva i kod kojih je vijek uporabe ograničen količinom proizvoda i učinaka koji se može proizvesti i prodati.⁵⁷

Prema toj se metodi nabavna vrijednost imovine dijeli s procijenjenim brojem jedinica koje sredstvo može proizvesti ili obaviti tijekom svog vijeka trajanja. Godišnja se svota amortizacije dobije umnoškom nabavne vrijednosti po jedinici proizvodnje ili rad i broja tih jedinica proizvedenih ili obavljenih tijekom godine.⁵⁸

$$\text{Amortizacija po jedinici učinka} = \frac{\text{troškovi nabave su umanjeni za rezidualnu vrijednost}}{\text{procijenjeni broj jedinica učinka koji se mogu proizvesti u predviđenom vremenu}}$$

Godišnja amortizacija = amort. po jedinici učinka * br. proizvedenih jedinica tijekom godine

Prednost te metode je konstanti udio troška amortizacije po jedinici učinka. Jedinčni troškovi u razdobljima smanjenja količine proizvodnje trebali bi se raščlaniti na učinke, što je ovom metodom i predviđeno, a uporabom ostalih navedenih metoda amortizacije svota troškova amortizacije mogla bi biti i veća od neto prodajne vrijednosti učinaka.⁵⁹

No u slučaju primjene funkcionalne metode amortizacije može se dogoditi da ona nije u stanju sama za sebe odraziti očekivano trošenje budućih ekonomskih koristi. Tada je treba kombinirati s metodom koja odražava vremensko trošenje budućih ekonomskih koristi

⁵⁶ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 341.

⁵⁷ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 341.

⁵⁸ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 85.

⁵⁹ Mrša, J. i Katunar, H. (2014.): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 113.

imovine. Naime, trošenje ekonomskih koristi ne ovisi samo o intenzitetu upotrebe imovine, jer imovina se troši i u ekonomskom smislu zbog zastarijevanja tijekom vremena.⁶⁰

2.4. Porezni aspekt amortizacije

Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine priznaje se kao rashod u svoti obračunatoj na trošak nabave po linearnoj metodi primjenom godišnjih amortizacijskih stopa.⁶¹

Tablica 1: Godišnje amortizacijske stope prema Zakonu o porezu na dobit

Redni broj	Grupe dugotrajne imovine	Vijek trajanja	Godišnje amortizacijske stope
1.	Građevinski objekti i brodovi veći od 1000 BRT	20 godina	5%
2.	Osnovno stado, osobni amutomobili	5 godina	20%
3.	Nematerijalna imovina, oprema vozila, osim osobnih automobila, te mehanizacija	4 godine	25%
4.	Računala, računalna oprema i programi, mobilni telefoni i oprema za računalne mreže	2 godine	50%
5.	Ostala nespomenuta imovina	10 godina	10%

Izvor: Narodne novine, Zakon o porezu na dobit, broj 143., članak 12., stavak 5.

Godišnje porezno priznate stope amortizacije mogu se udvostručiti i to je maksimum koji se priznaje kao porezno priznat trošak. Ako se amortizacija obračunava po stopama koje su veće od porezno dopuštenih udvostručениh stopa, trošak amortizacije je priznat samo do visine udvostručene stope, a razlika iznad udvostručene stope je porezno nepriznat trošak.⁶² Porezno nepriznat trošak amortizacije u godišnjoj prijavi poreza na dobit (PD obrazac) povećava poreznu osnovicu.

⁶⁰ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 85.

⁶¹ Narodne novine, (2014): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 143., Članak 12., Stavak 1.

⁶² Dražić Lutitsky, I., Dragija, M., i Novosel-Belavić, R. (2014.): Računovodstveni i porezni aspekt amortizacije u Hrvatskim poduzećima, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Vol. 12, No. 1., lipanj 2014., str. 48.

U poreznim propisima koji određuju način utvrđivanja amortizacije kao najvišeg porezno dopustivog rashoda zbog određenih ciljeva odstupa se od ekonomski načela o amortizaciji kao poslovnom rashodu. Odstupanjima od ekonomskih načela u poreznim propisima o amortizaciji zakonodavac omogućuje obveznicima poreza na dobit određene pozitivne financijske učinke. To se postiže najčešće na taj način što su u poreznim propisima o amortizaciji najviše porezno dopustive godišnje stope amortizacije značajno više od amortizacijskih stopa utvrđenih na temelju objektivno procijenjenog vijeka uporabe određenih sredstava.⁶³

Zakonom o porezu na dobit propisano je da su stope koje se koriste u računovodstvu i donesene na temelju računovodstvenih propisa, stope koje će se koristiti i pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit. Ako su te stope niže od stopa propisanih zakonom, one će se primijeniti i za utvrđivanje osnovice za oporezivanje dobiti. Međutim, razlika će nastati ako su stope koje su utvrđene u skladu s računovodstvenim propisima više od stopa propisanih zakonom. Takva stopa ne može biti primijenjena za utvrđivanje osnovice za porez na dobit. U tom slučaju primijenit će se stopa koja je propisana zakonom. Kako je u računovodstvu iskazana manja osnovica za oporezivanje, u prijavi poreza na dobit morat će se za iznos više iskazanih stopa amortizacije uvećati osnovica za porez na dobit. U računovodstvu se tada iskazuje odgođena porezna imovina.⁶⁴

Uvažavajući odredbe Zakona o porezu na dobit i Pravilnika, mogu se definirati i ostala opća pravila o načinu obračuna amortizacije za porezne svrhe kako slijedi:⁶⁵

- Amortizacija predmeta dugotrajne imovine obavlja se proporcionalnom (linearnom) metodom, primjenom godišnjih amortizacijskih stopa koje su sadržane u Zakonu (čl. 12)
- Amortizacija se obračunava pojedinačno za svaki predmet dugotrajne imovine
- Dugotrajnom se materijalnom i nematerijalnom imovinom smatraju stvari i prava čiji je pojedinačni trošak nabave veći od 3.500,00 kn i vijek trajanja dulji od godine dana
- Ako je sredstvo bilo u funkciji svih 12 mjeseci u tekućoj godini, obračunava se ukupna godišnja svota amortizacije

⁶³ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 335.

⁶⁴ Milčić, I. (2009.): Obračun troškova amortizacije i njihov porezni tretman, RIF, br. 1., Zagreb, str. 98.

⁶⁵ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSF/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 87.

- Za imovinu stavljen u upotrebu u tekućoj godini amortizacija se počinje obračunavati od prvog dana mjeseca koji slijedi iza mjeseca u kojem je imovina stavljena u upotrebu
- Trošak amortizacije za prodanu, darovanu, uništenu, rashodovanu ili na drugi način otuđenu dugotrajnu imovinu priznaje se u porezni rashod do kraja mjeseca u kojem je ta imovina bila u upotrebi
- Neamortizirani trošak nabave dugotrajne imovine priznaje se u porezni rashod u poreznom razdoblju u kojem je dugotrajna imovina prodana, darovana, na drugi način otuđena ili uništena
- Dugotrajna se imovina, i nakon što je u cijelosti otpisana, zadržava u evidenciji i iskazuje u bilanci do trenutka prodaje, darovanja, drugog načina otuđenja ili uništenja
- Ne priznaju se troškovi amortizacije za imovinu kojom se ne obavlja djelatnost (čl. 22. st. 5. Pravilnika o porezu na dobit). Prema tome, u porezni se rashod ne priznaje amortizacija na investicije u tijeku, imovinu izvan upotrebe i imovinu koja se drži za prodaju
- Kao porezni se rashod ne priznaje amortizacija obračunata na otpisanu imovinu.

3. RAČUNOVODSTVENA POLITIKA NA PODRUČJU AMORTIZACIJE

3.1. Općenito o računovodstvenim politikama

Računovodstvene politike su posebna načela, osnove, konvencije, pravila i prakse koje subjekt primjenjuje prilikom sastavljanja i prezentacije financijskih izvještaja.⁶⁶

Računovodstvene politike definirane su standardima za velike poduzetnike je to MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, a za mikro, male i srednje poduzetnike HSFI 3 istog naziva.

Izbor računovodstvene politike određuje menadžment poduzeća vodeći se ciljevima koji su određeni poslovnom politikom poduzeća.

Prilikom izbora određene računovodstvene politike i korištenja izabrane računovodstvene politike u tekućem razdoblju poželjno je njeno korištenje i u budućim razdobljima, odnosno da joj subjekt ostane dosljedan. Razlog ispunjavanja načela dosljednosti je važan jer se tako način održava kontinuitet poslovanja i usporedivost financijskih izvještaja kroz razdoblja. Standardom je propisano kada subjekt može biti nedosljedan, odnosno kada može promjeniti računovodstvenu politiku.

Subjekt će promijeniti računovodstvenu politiku samo ako.⁶⁷

- promjenu zahtijeva Standard ili Tumačenje, ili
- promjena rezultira financijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i relevantnije informacije o efektima transakcija, drugih događaja ili okolnosti na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove subjekta.

Kod promjene računovodstvene politike ta promjena se mora prikazati retroaktivno, što znači od početka primjene te računovodstvene politike, ako to nije moguće onda od najranijeg razdoblja za koje je to moguće. Također je tu promjenu računovodstvene politike važno navesti u bilješkama ukoliko uprava poduzeća smatra da će to pomoći korisnicima financijskih izvještaja u razumijevanju stavka financijskih izvještaja.

Računovodstvene politike na području dugotrajne imovine važne su jer se dugotrajne imovina ne utroši u jednom proizvodnom ili poslovnom procesu, nego svoju vrijednost postupno prenosi na nove učinke. U kojem će se iznosu vrijednost dugotrajne imovine alocirati na

⁶⁶ MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, točka 5.

⁶⁷ MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, točka 14.

pojedina obračunska razdoblja zavisi od usvojenih računovodstvenih politika, prije svega **politike amortizacije**.⁶⁸

Politika amortizacije ogleda se kroz metode obračuna amortizacije, gdje postoji više dopuštenih metoda za obračun amortizacije, a odluku koja metoda obračuna amortizacije će se koristiti u poduzeću donosi menadžment. Metode obračuna amortizacije su prethodno teorijski obrađene u točki 2.3.3., a u nastavku će se alternativne metode pokazati na primjerima.

3.2. Metode obračuna amortizacije

U ovoj točki prikazat će se na primjeru “kartica osa – građevinski objekt“ koji je dobiven iz poduzeća “Turisthotel d.d.”⁶⁹ (**Prilog 1.**) izračun amortizacije po metodama obračuna amortizacije koje su ranije u teorijskom dijelu objašnjene. Od metoda obračuna amortizacije prikazat će se linearna metodu po stopi prema Zakonu o porezu na dobiti i po najvišoj dopustivoj poreznoj stopi, te metode opadajućeg salda.

Primjer 1. Obračun amortizacije po linearnoj metodi

Iz kartice osa - građevinski objekt (Prilog 1.) vidi se da je nabavna vrijednost objekta 120.511,23 kn, kada nabavnu vrijednost pomnožimo sa stopom amortizacije od 5% (vijek upotrebe 20godina), koja je propisana Zakonom o porezu na dobit za građevinske objekte, dobije se da je trošak amortizacije za svaku godinu 6.025.56 kn.

Tablica 2: Linearni obračun amortizacije prema propisanoj stopi amortizacije (5%)

Vijek upotrebe	Nabavna vrijednost	Stopa	Godišnja amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	120.511,23	5%	6.025,56	114.485,67
2.	120.511,23	5%	6.025,56	108.460,11
3.	120.511,23	5%	6.025,56	102.434,55
4.	120.511,23	5%	6.025,56	96.408,99

⁶⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 126.

⁶⁹ Turisthotel d.d. je dioničko društvo, sa sjedištem u Zadru. Društvo je registrirano kod Trgovačkog suda u Zadru. Osnovna djelatnost Društva je pružanje turističko-ugostiteljskih usluga, usluga pranja rublja, te usluga cateringa u zemlji i inozemstvu.

5.	120.511,23	5%	6.025,56	90.383,43
...	120.511,23	5%	6.025,56	6.025,56
20.	120.511,23	5%	6.025,56	0,00

Izvor: Izračun autora

Pošto je stopa od 5% godišnja amortizacijska stopa propisana prema Zakonu o porezu na dobit za građevinske objekte, trošak amortizacije je u cijelosti porezno priznat rashod.

Prema Zakonu o porezu na dobit trošak amortizacije je u cijelosti porezno priznat rashod i ako se zakonski propisane stope amortizacije podvostruče, takva stopa predstavlja najviše dopustivu poreznu stopu, a sve iznad toga nije porezno priznat rashod u toj godini.

Najviše dopustiva porezna stopa za građevinske objekte je 10% (vijek upotrebe 10godina), kad se nabavnu vrijednost građevinskog objekta, iz Priloga 1., koja iznosi 120.511,23 kn pomnoži sa stopom od 10%, dobije se da je trošak amortizacije u svakoj godini 12.051,12 kn i to je najviši porezno dopustiv iznos amortizacije ovog građevinskog objekta.

Tablica 3: Linearni obračun amortizacije prema najviše dopustivoj poreznoj stopi amortizacije (10%)

Vijek upotrebe	Nabavna vrijednost	Stopa	Godišnja amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	120.511,23	10%	12.051,12	108.460,11
2.	120.511,23	10%	12.051,12	96.408,98
3.	120.511,23	10%	12.051,12	84.357,86
4.	120.511,23	10%	12.051,12	72.306,74
5.	120.511,23	10%	12.051,12	60.255,62
...	120.511,23	10%	12.051,12	12.051,12
10.	120.511,23	10%	12.051,12	0,00

Izvor: Izračun autora

Tablica 2. i Tablica 3. razlikuju se u nekoliko stvari, jedna od njih je vijek upotrebe građevinskog objekta, ranije je navedeno da je vijek upotrebe najvažniji element da bi se realno rasporedio amortizirajući iznos, a razlika između 10 i 20 godina je velika. Koji vijek upotrebe je realniji i prihvatljiviji je na samim poduzećima da odaberu. U Prilogu 1. Kartica osa- Građevinski objekt se vidi da poduzeće "Turisthotel d.d." koristi stopu amortizacije od 10% što znači da su oni procijenili da će im taj građevinski objekt biti na raspolaganju 10 godina.

Druga stvar je iznos godišnje amortizacije, kod stope amortizacije od 5% iznos troška amortizacije je manji što znači da je sadašnja vrijednost imovine po godinama veća nego pri stopi amortizacije od 10%, a kako trošak amortizacije predstavlja rashod pri stopi amortizacije od 5% je manji rashod to znači veću dobit, ali i veći porez na dobiti, dok kod stope amortizacije od 10% je veći rashod i manja dobit, ali i manji porez na dobit.

Primjer 2. Obračun amortizacije po metodi opadajućeg salda

Od metoda opadajućeg salda prikazat će se modificirana metoda opadajuće osnovice i metoda cjelobrojnog zbroja godina.

Kod **modificirane metode opadajuće osnovice** stopa amortizacije koja se dobije linearnom metodom može se množiti višekratnikom od 1,5; 2; 3; 4 u ovom primjeru će se množiti s višekratnikom 2. U Prilogu 1. na kartici osa- građevinski objekt se vidi da je stopa amortizacije 10% jer koriste najvišu porezno dopuštenu stopu i iz toga proizlazi da je vijek trajanja građevinskog objekta 10 godina, za primjer će se uzeti da je vijek trajanja građevinskog objekta 20 godina. Nabavna vrijednost građevinskog objekta je 120.511,23 kn.

Stopa amortizacije linearne metode = $100/20 = 5$

Stopa amortizacije za modificiranu metodu opadajućeg salda = $5*2 = 10\%$

Stopa amortizacije za modificiranu metodu množi se sa sadašnjom vrijednosti.

Kod modificirane metode opadajućeg salda kada trošak godišnje amortizacije padne ispod troška godišnje amortizacije dobivene linearnom metodom, trošak amortizacije postaje u svim

preostalim godinama isti, zato će se modificirana metoda opadajućeg salda prikazati uz linearnu metodu amortizacije.

Tablica 4: Modificirana metoda dvostruke opadajuće osnovice (10%)

Vijek upotrebe	Nabavna vrijednost	Linearna metoda (5%)		Modificirana metoda dvostruke opadajuće osnovice (10%)	
		Godišnja amortizacija	Sadašnja vrijednost	Godišnja amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	120.511,23	6.025,56	114.485,67	12.051,12	108.460,11
2.	120.511,23	6.025,56	108.460,11	10.846,01	97.614,10
3.	120.511,23	6.025,56	102.434,55	9.761,41	87.852,69
4.	120.511,23	6.025,56	96.408,99	8.785,27	79.067,42
5.	120.511,23	6.025,56	90.383,43	7.906,74	71.160,68
6.	120.511,23	6.025,56	84.357,87	7.116,07	64.044,61
7.	120.511,23	6.025,56	78.332,31	6.404,46	57.640,15
8.	120.511,23	6.025,56	72.306,75	5.764,01	51.876,13
9.	120.511,23	6.025,56	66.281,19	4.323,01	47.553,12
10.	120.511,23	6.025,56	60.255,63	4.323,01	43.230,11
11.	120.511,23	6.025,56	54.230,07	4.323,01	38.907,10
12.	120.511,23	6.025,56	48.204,51	4.323,01	34.584,09
13.	120.511,23	6.025,56	42.178,95	4.323,01	30.261,08
14.	120.511,23	6.025,56	36.153,39	4.323,01	25.938,07
15.	120.511,23	6.025,56	30.127,83	4.323,01	21.615,06
16.	120.511,23	6.025,56	24.102,27	4.323,01	17.292,04
17.	120.511,23	6.025,56	18.076,71	4.323,01	12.969,03

18.	120.511,23	6.025,56	12.051,15	4.323,01	8.646,02
19.	120.511,23	6.025,56	6.025,56	4.323,01	4.323,01
20.	120.511,23	6.025,56	0,00	4.323,01	0,00

Izvor: Izračun autora

U tablici 4. se vidi da je u 8. godini trošak amortizacije po modificiranoj metodi dvostruke opadajuće osnovice manji od troška amortizacije po linearnoj metodi i nakon nje će godišnji iznos amortizacije biti jednak u svim preostalim godinama. S poreznog aspekta trošak amortizacije po modificiranoj metodi dvostruke opadajuće osnovice nije veći od najvišeg dopustivog iznosa amortizacije za ovaj građevinski objekt koji iznosi 12.051,12 kn (tablica 3.) što znači da su godišnji troškovi amortizacije po ovoj metodi u cijelosti porezno priznat rashod u godinama njihovog nastanka.

Kod **metode cjelobrojnog zbroja godina** stopa amortizacije računa se tako da u brojnik uvrsti preostali broj godina vijeka trajanja imovine, a u nazivnik cjelobrojni zbroj godina vijeka trajanja imovine, koji se računa po formuli:

$$\text{Cjelobrojni zbroj godina vijeka trajanja} = \frac{n * (n + 1)}{2}$$

n= procijenjeni vijek trajanja u godinama

Za vijek upotrebe građevinskog objekta iz Priloga 1. uzet će se da je 20 godina, kao i u izračunu prethodne metode. Nabavna vrijednost građevinskog objekta je 120.511,23 kn.

$$\text{Cjelobrojni zbroj godina vijeka upotrebe} = \frac{20 * (20 + 1)}{2} = 210$$

Tablica 5: Metoda cjelobrojnog zbroja godina

Vijek upotrebe	Nabavna vrijednost	Stopa amortizacije	Godišnja amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	120.511,23	20/210 (9,5%)	11.477,26	109.033,97
2.	120.511,23	19/210 (9%)	10.903,40	98.130,57
3.	120.511,23	18/210 (8,6%)	10.329,53	87.801,04
4.	120.511,23	17/210 (8,1%)	9.755,67	78.045,37
5.	120.511,23	16/210 (7,6%)	9.181,81	68.863,56
6.	120.511,23	15/210 (7,1%)	8.607,95	60.255,62
7.	120.511,23	14/210 (6,7%)	8.034,08	52.221,53
8.	120.511,23	13/210 (6,2%)	7.460,22	44.761,31
9.	120.511,23	12/210 (5,7%)	6.886,36	37.874,96
10.	120.511,23	11/210 (5,2%)	6.312,49	31.562,47
11.	120.511,23	10/210 (4,8%)	5.738,63	25.823,84
12.	120.511,23	9/210 (4,3%)	5.164,77	20.659,07
13.	120.511,23	8/210 (3,8%)	4.590,90	16.068,16
14.	120.511,23	7/210 (3,3%)	4.017,04	12.051,12
15.	120.511,23	6/210 (2,9%)	3.443,18	8.607,95
16.	120.511,23	5/210 (2,4%)	2.869,32	5.738,63
17.	120.511,23	4/210 (1,9%)	2.295,45	3.443,18
18.	120.511,23	3/210 (1,4%)	1.721,59	1.721,59
19.	120.511,23	2/210 (1%)	1.147,73	573,86
20.	120.511,23	1/210 (0,5%)	573,86	0,00

Izvor: Izračun autora

U tablici 5. se vidi kako je godišnji iznos amortizacije u prvoj godini bio najveći, te s istekom vijeka upotrebe građevinskog objekta iznos amortizacije se postupno smanjivao. Za razliku od tablice 4. ovdje iznos amortizacije u ni jednoj godini nije bio jednak. S poreznog aspekta godišnji trošak amortizacije u metodi cjelobrojnog zbroja godina nije prešao najviši dopustivi iznos amortizacije ovog građevinskog objekta, koji je 12.051,12 kn, tako da je trošak amortizacije po godinama u cijelosti porezno priznat rashod.

3.3. Računovodstveni tretman amortizacije

3.3.1. Početak obračuna amortizacije

Za imovinu koja se prema kriteriju ograničenog vijeka upotrebe amortizira, iz općeg kriterija za nastanak rashoda, trošenje ekonomskih koristi sadržanih u sredstvu, proizlazi da se do početka vijeka upotrebe ne amortizira ni imovina koja će se inače amortizirati.⁷⁰

Amortizacija imovine započinje kad je imovina spremna za upotrebu, tj. kad se nalazi na lokaciji i u uvjetima potrebnim za korištenje koje je namijenila uprava.⁷¹

U skladu s čl. 12. st. 8. Zakona o porezu na dobit, trošak amortizacije predmeta dugotrajne imovine priznaje se u porezni rashod od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je dugotrajna imovina stavljena u upotrebu. Pritom nije bitno kako je imovina stečena, odnosno je li kupljena, primljena kao dar ili je uložena u društvo od vlasnika. Jedini uvjet koji mora biti ispunjen da bi se trošak amortizacije priznao u porezne svrhe jest taj da je dugotrajna imovina stavljena u upotrebu.⁷²

Obračunata amortizacija knjiži se na troškove razreda (4), a protustavka se knjiži na konto akumulirane amortizacije (ispravka vrijednosti) sredstva dugotrajne imovine. Konto akumulirane amortizacije je korektivni konto osnovnog konta sredstva i s njim čini cjelinu. Prema tome, na osnovnom kontu sredstva dugotrajne imovine ostaju proknjižena bruto vrijednost sredstava. Zbroj osnovnog konta sredstva i akumulirane amortizacije kao njegovog korektivnog konta daje neto knjigovodstvenu vrijednost sredstva.⁷³

⁷⁰ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 351.

⁷¹ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 55.

⁷² Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 34.

⁷³ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 190.

Svaki dio pojedine nekretnine, postrojenja i opreme sa troškom koji je značajan u odnosu na trošak pojedine nekretnine, postrojenja i opreme treba amortizirati zasebno.⁷⁴ "Pri početnom priznavanju odnosno utvrđivanju vrijednosti društvo treba rasporediti početno utvrđenu svotu svake pojedine nekretnine, postrojenja i opreme na njihove značajne dijelove i u skladu s time amortizirati svaki dio odvojeno. Amortizacija značajnih dijelova imovine započinje kao i pri amortizaciji imovine u trenutku kada su ti dijelovi spremni za uporabu, tj. kada se nalaze na lokaciji i u uvjetima potrebnim za korištenje koje je namijenila uprava. Budući da su značajni dijelovi imovine vezani za imovinu u koju su ugrađeni odnosno postavljeni, u nekim je slučajevima početak obračuna amortizacije imovine i njenih sastavnih dijelova jednak."⁷⁵

Subjekt se može odlučiti da zasebno amortizira dijelove sredstva koji nemaju značajan udio u ukupnom trošku pojedinog sredstva.⁷⁶ Amortizacija se obavlja jednako kao i kod amortizacije značajnih dijelova imovine.

Primjer 3. Knjženje amortizacije na kraju godine

U Prilogu 1. u kartici osa – građevinski objekt, je građevinski objekt koji je stavljen u uporabu 01.01.2015. godine (datum nabave iz Priloga 1. je zapravo datum kad je imovina stavljena u uporabu), stopa amortizacije je 10%, a nabavna vrijednost građevinskog objekta je 120.511,23 kn.

Promjena 1: Na kraju 2015. godine knjiži se trošak amortizacije.

Trošak amortizacije = nabavna vrijednost * stopa amortizacije

Trošak amortizacije = 120.511,23 * 0,10 = 12.051,12 kn

020000- Građevinski objekt		029000- Ispravak vrij. građevinskih obj		4310- Amortizacija građevina
S° 12.0511,23			12.051,12 (1)	(1) 12.051,12

⁷⁴ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 43.

⁷⁵ Cirkveni, T. (2011.): Računovodstvo dodatnih ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu, RRIF, br. 3/11., Zagreb, str. 55.

⁷⁶ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 47.

Primjer 4. Knjiženje amortizacije na kraju godine (kada je imovina nabavljena tijekom godine)

U Prilogu 2. u kartici materijala – pc, je prijenosno računalo koje je stavljeno u upotrebu 29.05.2015. godine, stopa amortizacije mu je 100% (koristi se najviša porezno dopustiva stopa amortizacije), nabavne vrijednosti 5.990,00kn. Stopa od 100% znači da je vijek trajanja prijenosnog računala 1. godina.

Promjena 1: Na kraju 2015. godine knjiži se trošak amortizacije.

Za prijenosno računalo u 2015. godini obračunava se amortizacija od 6. mjeseca do 12. mjeseca (jer je računalo stavljeno u upotrebi od 29.05.), amortizacija za tih 7 mjeseci dobije se tako da se godišnja svota amortizacije podjeli s 12 mjeseci ili 365 dana i pomnoži s broj mjeseci ili dana koliko je ta imovina bila u upotrebi.

Godišnja amortizacija prijenosnog računala uz stopu amortizacije od 100% iznosi 5.990,00 kn. Od 1.6. do 31.12. je 214 dana.

$$\text{Trošak amortizacije u 2015. godini} = \frac{5.990,00}{365} * 214 = 3.511,95 \text{ kn}$$

021000- Oprema		029100- Ispravak vrijednosti opreme		4312- Amortizacija opreme	
S° 5.990,00			3.511,95 (1)	(1) 3.511,95	

3.3.2. Naknadno vrednovanje imovine i amortizacija

Promjenom tržišnih uvjeta ili načina korištenja sredstva stvarna vrijednost sredstva u odnosu na njegov knjigovodstveni iznos može se dodatno smanjiti ili povećati.

Zbog toga je potrebno odabrati prikladan računovodstveni postupak koji će obuhvatiti smanjenje ili povećanje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme nakon početnog priznanja.⁷⁷

⁷⁷ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 193.

Subjekt treba odabrati ili **model troška** ili **model revalorizacije** kao svoju računovodstvenu politiku i primjenjivati tu politiku na cjelokupnu skupinu nekretnina, postrojenja i opreme.⁷⁸

Ovdje treba posebno naglasiti da vrednovanje nekretnina, postrojenja i opreme nakon početnog priznanja ne zamjenjuje obračun amortizacije. Naime, amortizacija se provodi prije i nakon ponovnog vrednovanja tih sredstava (osim u slučaju ako se sredstvo klasificira za prodaju prema MSFI 5 jer se nakon toga više ne amortizira).⁷⁹

3.3.2.1. Model troška i amortizacija

Ako poduzeće u okviru svoje računovodstvene politike odluči primjenjivati model troška to znači da će vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme nakon početnog priznanja iskazivati po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju osim ako ne postoje razlozi za dodatno umanjenje.⁸⁰

Pri ocijenjivanju postoji li neki pokazatelj da imovina može biti umanjena, subjekt mora razmotriti najmanje sljedeće pokazatelje:⁸¹

Vanjski izvori informacija

- tijekom razdoblja, tržišna vrijednost imovine je značajno smanjena, više nego se očekivalo kao rezultat proteka vremena i normalne upotrebe,
- značajne promjene su nastale tijekom razdoblja ili će nastati u bliskoj budućnosti s negativnim učinkom na subjekt, u tehnološkim, tržišnim, ekonomskim ili zakonskim uvjetima u kojima posluje ili na tržištu kojem je imovina namijenjena,
- tržišne kamatne stope ili druge tržišne stope povrata od ulaganja povećane su tijekom razdoblja, a ta će povećanja vjerojatno utjecati na diskontnu stopu koja se koristi u izračunavanju vrijednosti u upotrebi imovine i značajno će smanjiti nadoknadiivi iznos imovine,
- knjigovodstvena vrijednost neto imovine subjekta je viša od njegove cijene na tržištu (tržišna kapitalizacija).

⁷⁸ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 29.

⁷⁹ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 194.

⁸⁰ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 194.

⁸¹ MRS 36: Umanjenje imovine, točka 12.

Interni izvor informacija

- postoji dokaz zastarjelosti ili fizičkog oštećenja sredstva
- značajne promjene su se dogodile tijekom razdoblja ili će se dogoditi u bliskoj budućnosti s negativnim učinkom na subjekt, u obujmu ili načinu na koji se imovina koristi ili očekuje koristiti. Te promjene obuhvaćaju imovinu koja se stavlja van upotrebe, planove za prestanak ili rekonstrukciju poslovanja kojem imovina pripada, planove za prodaju imovine prije ranije očekivanog datuma, i ponovnu procjenu korisnog vijeka upotrebe imovine
- postoji dokaz iz internih izvještaja koji pokazuje da ekonomski učinak imovine već je ili će biti lošiji nego se očekuje.

Ako postoje razlozi za dodatno umanjenje vrijednosti, na svaki datum izvještavanja poduzetnik teba procijeniti nadoknativi iznos imovine.⁸²

Nadoknativi iznos je jednak neto prodajnoj cijeni sredstva ili vrijednosti u upotrebi, ovisno o tome koji je iznos viši.⁸³

Vrijednost u upotrebi predstavlja sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova koji se očekuju od upotrebe imovine, dok je fer neto prodajna vrijednost iznos koji se može dobiti od prodaje imovine u tržišnoj transakciji između obaviještenih i nepovezanih strana, umanjena za troškove prodaje. Ako je bilo koji od ova dva iznosa veći od knjigovodstvenog, imovina se ne umanjuje te nije potrebno procijeniti drugi iznos. Dakle, samo ako je knjigovodstvena vrijednost imovine (iznos po kojem je imovina iskazana u bilanci nakon umanjenja za akumuliranu amortizaciju i akumulirani gubitak od umanjenja) veća od nadoknativog iznosa imovine, knjigovodstveni iznos imovine potrebno je smanjiti na njezinu nadoknativu vrijednost. Ovo smanjenje je gubitak od umanjenja imovine, koji je potrebno odmah priznati kao rashod u računu dobiti i gubitka, osim ako je imovina iskazana po revaloriziranoj vrijednosti u kome slučaju se s gubitkom od umanjenja postupa kao sa smanjenjem revalorizacije.⁸⁴

⁸² Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 65.

⁸³ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 196.

⁸⁴ Pretnar Abičić, S. (2015.): Računovodstveni i porezni tretman naknadnog mjerenja dugotrajne materijalne imovine – pripreme za godišnji obračun za 2015. godinu, RIF, br. 11., Zagreb, str. 46.

Na svaki datum bilance potrebno je ocijeniti postoji li pokazatelj da za neku imovinu treba ukinuti ili smanjiti gubitak od umanjenja koji je priznat u ranijim razdobljima. Prilikom ukidanja gubitka od umanjenja, povećanje knjigovodstvenog iznosa ne treba prelaziti knjigovodstveni iznos koji bi se mogao odrediti (neto, bez amortizacije) da nije prethodno priznat gubitak od umanjenja za tu imovinu u prijašnjim godinama. Ukidanje gubitka od umanjenja koji je prethodno priznat kao rashod u računu dobiti i gubitka priznaje se odmah kao prihod u računu dobiti i gubitka.⁸⁵

Nakon priznanja gubitka od umanjenja imovine i nakon ukidanja gubitka od umanjenja za neku imovinu, trošak amortizacije treba se uskladiti za buduća razdoblja tako da se sustavno rasporedi promijenjena knjigovodstvena vrijednost imovine tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja imovine.⁸⁶

Ova odredba bi se trebala poštovati u smislu realnog prikaza vrijednosti imovine u računovodstvu. Gledano s aspekta poreznih propisa, ona se ne mora poštovati jer se amortizacija prema Zakonu o porezu na dobit priznaje u porezne rashode ako je obračunata umnoškom stvarne nabavne vrijednosti i propisanih stopa amortizacije.⁸⁷

Prema članku 12. Zakona o porez na dobit, ako porezni obveznik u poslovnim knjigama iskazuje vrijednosno usklađenje dugotrajne imovine, u porezno priznate rashode uključuje se iznos koji bi bio utvrđen primjenom godišnjih amortizacijskih stopa iz članka 12. stavka 5. Zakona o porezu na dobit. Razlika između iznosa utvrđenog vrijednosnim usklađenjem dugotrajne imovine i iznosa utvrđenog primjenom propisanih amortizacijskih stopa iskazuje se kao povećanje porezne osnovice u Obrascu PD. Prema tome, ako je rashod od umanjenja vrijednosti niži od iznosa amortizacije koji bi se dobio primjenom linearne metode i amortizirajućih stopa navedenih u čl. 5. Zakona o porezu na dobit, taj rashod će biti porezno priznat. U suprotnom, kada je rashod od umanjenja vrijednosti niži od iznosa amortizacije prema poreznim propisima, taj rashod nije porezno priznat i predstavljat će stavku uvećanja računovodstvene dobiti prilikom utvrđivanja osnovice poreza na dobit.⁸⁸

⁸⁵ Pretnar Abičić, S. (2015.): Računovodstveni i porezni tretman naknadnog mjerenja dugotrajne materijalne imovine – pripreme za godišnji obračun za 2015. godinu, RIF, br. 11., Zagreb, str. 49.

⁸⁶ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 67.

⁸⁷ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 197.

⁸⁸ Perčević, H. (2014.): Računovodstveni i porezni aspekt revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 3., Zagreb, str. 26.

Vrlo je moguće da će troškovi vrijednosnog usklađenja prekoračiti dvostruku svotu amortizacije obračunanu prema zakonskim stopama jer za male svote poduzetnik neće ni umanjivati vrijednost imovine. Porezno nepriznati troškovi vrijednosnog usklađenja dovode do privremenih razlika i stvaranja odgođene porezne imovine. Odgođena se porezna imovina može iskoristiti u budućim razdobljima.⁸⁹

Primjer 5: Umanjenje vrijednosti imovine prema metodi troška i knjiženje amortizacije

Pretpostavit će se da je nakon 5 godina otkada je građevinski objekt iz Priloga 1. stavljen u upotrebu procijenjeno postojanje umanjenja vrijednosti građevinskog objekta.

Pri stopi od 10% (vijek upotrebe 10 godina), godišnja amortizacija građevinskog objekta nabavne vrijednosti 120.511,23 kn iznosi 12.051,12 kn. Nakon 5 godina na kontu ispravka vrijednosti građevinskog objekta imamo saldo od 60.255,62 kn, neto knjigovodstvena vrijednost građevinskog objekta (kada od knjigovodstvene vrijednosti građevinskog objekta oduzmemo saldo ispravka vrijednosti građevinskog objekta) iznosi 60.255,62 kn. Na kraju 6. godine utvrđeno je da je nadoknativi iznos građevinskog objekta 45.000,00 kn.

Promjena 1: Na kraju 6. godine knjiži se amortizacija.

Promjena 2: Poduzeće na datum bilance knjiži vrijednosno usklađenje kao gubitak od umanjenja u iznosu 3.204,49 kn.

Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju 6. godine = $120.511,23 - 72.306,74 = 48.204,49$

Vrijednosno usklađenje = $48.204,49 - 45.000,00 = 3.204,49$

Promjena 3: Utvrđena je odgođena porezna imovina u svoti 604,90 kn ($3.204,49 * 20\%$) Porezno nepriznati troškovi vrijednosnog usklađenja dovode do odgođene porezne imovine u visini poreza na dobit koji se računa prema važećoj stopi od 20%.⁹⁰

⁸⁹ Belak, V. (2012.): Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi, RRIF, br. 11/12., Zagreb, str. 54.

⁹⁰ Primjeri uvećanja i umanjenja vrijednosti imovine prilagođeni su prema Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb

020000- Građevinski objekt		029000- Ispravak vrijed. građevinskih objekta		4310- Amortizacija građevina	
S° 120.511,23			60.225,60 S°	(1) 12.051,12	
			12.051,12 (1)		
0281- Vrijednosno usklađenje građevina		4410- Vrijednosno usklađenje građevina		080- Odgođena porezna imovina	
	3.204,49 (2)	(2) 3.204,49		(3) 640,90	
803- Porez na dobit					
	640,90 (3)				

Godišnji trošak amortizacije za preostale godine računa se tako da se neto knjigovodstvena vrijednost nakon vrijednosnog usklađenja podijeli s preostalim brojem godina.

Godišnja amortizacija = $45.000,00 / 4 = 11.250,00$ kn

Nova stopa amortizacije = $11.250,00 / 120.511,23 = 9,335\%$

3.3.2.2. Model revalorizacije i amortizacija

Nakon početnog priznavanja kao imovine, nekretninu, postrojenje i opremu čija se fer vrijednost može pouzdano izmjeriti treba iskazati po revaloriziranom iznosu, koji čini njegova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za kasnije akumuliranu amortizaciju i kasnije akumulirane gubitke od umanjenja. Revalorizacija se treba provoditi dovoljno redovito tako da se knjigovodstvena vrijednost značajno ne razlikuje od onog do kojeg bi se došlo utvrđivanjem fer vrijednosti na datum izvještaja o financijskom položaju.⁹¹

Fer vrijednost zemljišta i zgrada obično je njihova tržišna vrijednost utvrđena procjenom koju uobičajeno obavljaju profesionalno kvalificirani procjenitelji. Fer vrijednost predmeta postrojenja i opreme obično je njihova tržišna vrijednost utvrđena procjenom.⁹²

Budući da je revalorizirani iznos jednak fer vrijednosti sredstva koja može biti veća ili manja od knjigovodstvenog iznosa proizlazi da revalorizacijom sredstva njegova vrijednost može biti smanjena ili povećana.⁹³

⁹¹ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 31.

⁹² MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 32.

Revalorizacija se može provoditi na dva načina.⁹⁴

- a) prepravljanjem ispravka vrijednosti razmjerno promjeni bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstava tako da je knjigovodstvena vrijednost sredstva nakon revalorizacije jednaka revaloriziranom iznosu (revalorizacija putem indeksa) ili
- b) isključenjem ispravka vrijednosti iz bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva, a neto iznos se prepravlja do revaloriziranog iznosa tog sredstva (česta primjena za zgrade).

Kada je na datum izvještavanja fer vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme viša od knjigovodstvene vrijednosti, razlika između fer i knjigovodstvene vrijednosti knjiži se kao revalorizacijska rezerva. Međutim, ukoliko je u proteklom razdoblju kad je provedena revalorizacija, fer vrijednost bila niža od knjigovodstvene te je po toj osnovi knjižen rashod od smanjenja vrijednosti, povećanje vrijednosti u tekućem razdoblju knjiži će se kao prihod, ali samo do visine prethodno iskazanog rashoda od umanjenja za istu imovinu.⁹⁵

Ako je vrijednost imovine povećana bez dodatnog troška ulaganja, a povećanje nije uključeno u poreznu osnovicu, tada se obračunata amortizacija porezno ne priznaje.⁹⁶ Budući da se revalorizacijsko povećanje ne knjiži u prihod nego u revalorizacijske rezerve, amortizacija revalorizacijskog povećanja vrijednosti se ne priznaje u porezne rashode.⁹⁷ To znači da u slučaju revalorizacijskog povećanja vrijednosti sredstva amortizaciju i dalje treba obračunavati na nerevaloriziranu nabavnu vrijednost sredstva da bi amortizacija bila porezno priznata.⁹⁸

Revalorizacijska pričuva koja je formirana pri procjeni imovine od dana početka primjene Zakona uključuje se u poreznu osnovicu u poreznom razdoblju u kojemu je realizirana, a utvrđuje se u svoti povećane amortizacije nastale zbog revalorizacije. Ostatak revalorizacije pričuve uključuje se u poreznu osnovicu nakon uništenja, prodaje ili otuđenja na drugi način imovine od koje je revalorizacijska pričuva oblikovana.⁹⁹

⁹³ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 198.

⁹⁴ Pretnar Abičić, S. (2015.): Računovodstveni i porezni tretman naknadnog mjerenja dugotrajne materijalne imovine – pripreme za godišnji obračun za 2015. godinu, RIF, br. 11., Zagreb, str. 47.

⁹⁵ Perčević, H. (2014.): Računovodstveni i porezni aspekt revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 3., Zagreb, str. 25.

⁹⁶ Narodne novine, (2014): Pravilnik o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 12., Članak 22., Stavak 4.

⁹⁷ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 206.

⁹⁸ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 206.

⁹⁹ Narodne novine, (2014): Pravilnik o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 12., Članak 39., Stavak 2.

Prema tome realizirana revalorizacijska rezerva uključuje se u poreznu osnovicu, a utvrđuje se kao razlika između amortizacije obračunate na temelju revaloriziranog iznosa i amortizacije obračunate na temelju izvornog troška nabave. Sukladno tome, povećanje amortizacije uslijed revalorizacije ne predstavlja porezno priznat rashod, već se tretira kao realizirana revalorizacijska rezerva i kao takva predstavlja stavku uvećanja računovodstvene dobiti u postupku utvrđivanja osnovice poreza na dobit.¹⁰⁰

Kada je na datum izvještavanja fer vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme niža od knjigovodstvene vrijednosti, razlika između više knjigovodstvene i niže fer vrijednosti treba se knjižiti kao rashod od umanjenja. Međutim, ukoliko je u proteklom razdoblju kada je provedena revalorizacija, fer vrijednost imovine bila viša od knjigovodstvene te je po toj osnovi knjižena revalorizacijska rezerva (zbog porasta vrijednosti imovine), smanjenje vrijednosti imovine u tekućem razdoblju knjižiti će se kao umanjenje revalorizacijske rezerve, ali samo do visine prethodno iskazane revalorizacijske rezerve.¹⁰¹

Iznos koji se amortizira je ta niža vrijednost pa se na rashode terete niže svote amortizacije do potpunog otpisa. Isti postupak se može provesti i prema našim poreznim propisima s tom razlikom da se u porezne rashode ne može priznati trošak vrijednosnog usklađenja ako prelazi maksimalno dopuštenu (udvostručenu) stopu amortizacije u tom poreznom razdoblju koja je propisana za tu vrstu imovine. Porezno nepriznat iznos vrijednosnog usklađenja može se priznati u idućim razdobljima i konačno u potpunosti kada je sredstvo prodano, darovano, na drugi način otuđeno ili uništeno.¹⁰²

Primjer 6: Povećanje vrijednosti imovine prema metodi revalorizacije i knjiženje amortizacije

Pretpostavit će se da je nakon 5 godina otkada je građevinski objekt iz Priloga 1. stavljen u upotrebu, procijenjeno je da fer vrijednost građevinskog objekta iznosi 74.114,41 kn.

Pri stopi od 10% (vijek upotrebe 10 godina), godišnja amortizacija građevinskog objekta nabavne vrijednosti 120.511,23 kn iznosi 12.051,12 kn. Nakon 5 godina na kontu ispravka vrijednosti građevinskog objekta je saldo od 60.255,62 kn, neto knjigovodstvena vrijednost građevinskog objekta (kada od knjigovodstvene vrijednosti građevinskog objekta oduzmemo

¹⁰⁰ Perčević, H. (2014.): Računovodstveni i porezni aspekt revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 3., Zagreb, str. 25.

¹⁰¹ Perčević, H. (2014.): Računovodstveni i porezni aspekt revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 3., Zagreb, str. 25.

¹⁰² Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 205.

saldo ispravka vrijednosti građevinskog objekta) iznosi 60.255,62 kn. Poduzeće je utvrdilo da je fer vrijednost građevinskog objekta 74.114,41 kn na datum bilance, što je za 13.858,79 kn više od neto knjigovodstvene vrijednosti, odnosno za 23%.

Promjena 1: Na kraju 5.godine knjiži se revalorizacija bruto knjigovodstvenog iznosa za 23% što iznosi 27.717,58 kn i akumulirana amortizacija za 23% što iznosi 13.858,79 kn. Efekt revalorizacije iznosi $(27.717,58 - 13.858,79)$ 13.858,79 kn. (Prepravljanje bruto knjigovodstvenog iznosa i akumulirane amortizacije)

Promjena 2: Utvrđena je odgođena porezna obveza koja iznosi 2.771,75 kn $(13.858,79 * 20\%)$ revalorizacija imovine dovodi do odgođene porezne obveze (jer je amortizacija revaloriziranog dijela porezno nepriznata) koju dobijemo množenjem efekta revalorizacije i stope poreza na dobit koja iznosi 20%. Knjiženje na kraju 5. godine:

020000- Građevinski objekt		029000- Ispravak vrijed. Građevinskog objekta		0281- Vrijednosno usklađenje građevina	
S° 120.511,23			60.255,62 S°	(1) 27.717,58	
			13.858,79 (1)		
9300- Revalorizacijske pričuve		260- Odgođena porezna obveza			
(2) 2.771,75	13.858,79 (1)		2.771,75 (2)		

Promjena 3: Na kraju 6. godine knjiži se amortizacija po stopi od 10%. Što iznosi 14.822,88 kn (bruto knjigovodstvena vrijednost * 10%), gdje je:

- amortizacija nabavne vrijednosti $(120.511,23 * 10\%)$ 12.051,12 kn
- amortizacija revaloriziranog dijela $(14.822,88 - 12.051,12)$ 2.771,76 kn

Promjena 4: Obračunan je porez na dobit iz realizirane revalorizacijske pričuve u iznosu 554,35 $(2771,76 * 20\%)$. Amortizacijom došlo je do realizacije revalorizacijske pričuve, koja se računa tako da se povećana amortizacija s temelja revalorizacije pomnoži sa stopom poreza na dobit koji iznosi 20%. Knjiženje na kraju 6. godine:

020000- Građevinski objekt		029000- Ispravak vrijed. građevinskog objekta		4330- Amortizacija građevinskog objekta	
S° 120.511,23			74.114,41 S°	(3) 12.051,12	
			14.822,88 (3)		
434- Povećana amort. s temelja revalorizacije		260- Odgođena porezna obveza		803- Porez na dobit	
(3) 2.771,76		(4) 554,35	2.771,75 S°		554,35 (4)

3.3.3. Amortizacija iznad najvišeg porezno dopustivog iznosa

U skladu s poreznim propisima amortizacija se priznaje kao rashod u visini najviše porezno dopustivog iznosa obračunatog primjenom podvostručenih godišnjih amortizacijskih stopa. Ako u računovodstvu subjekt koristi stope amortizacije koje su više od najviših porezno dopustivih stopa, potrebno je iskazati odgođenu poreznu imovinu u bilanci jer dolazi do odbitnih privremenih razlika, odnosno privremeno porezno nepriznatog troška amortizacije. U tom slučaju, prilikom utvrđivanja osnovice poreza na dobit, računovodstvenu dobit potrebno je uvećati za iznos amortizacije koji prelazi najviše porezno dopustivi iznos (Obrazac PD, red. br. 18.). privremena razlika ukida se u razdoblju kada više neće biti amortizacije s računovodstvenog aspekta, ali će se i dalje obračunavati za porezne svrhe.¹⁰³

To će se rijetko dogoditi jer su maksimalne stope općenito visoke, a osim toga, poduzetnici se rijetko odlučuju obračunavati amortizaciju koja prekoračuje maksimalno dopuštene stope jer za to najčešće nema potrebe.¹⁰⁴

Primjer 7: Obračun amortizacije iznad porezno dopustivih stopa

Građevinski objekt iz Priloga 1. nabavne vrijednosti 120.511,23 kn, vijekom upotrebe od 10 godina, u prvih 5 godina obračunava amortizaciju po stopi od 15%, a ostalih 5 godina po stopi od 5%.

Najviša porezno dopustiva amortizacijska stopa za ovu vrstu imovine je 10%.

¹⁰³ Pretnar Abičić, S. (2015.): Računovodstveni i porezni tretman naknadnog mjerenja dugotrajne materijalne imovine – pripreme za godišnji obračun za 2015. godinu, RIF, br. 11., Zagreb, str. 45.

¹⁰⁴ Belak, V. (2012.): Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi, RRIF, br. 11/12., Zagreb, str. 51.

Tablica 6: Obračuna amortizacije za građevinski objekt (prvih 5 godina 15%, ostalih 5 godina 5%)

Vijek upotr.	Nabavna vrijednost	Stopa am.	Godišnja am.	Najviša porezno dopustiva am.	Privrem. porezno nepriznata am.	Sadašnja vrijednost	Porezni učinak privrem. razlike
1.	120.511,23	15%	18.076,68	12.051,12	6.025,56	102.434,55	1.205,11
2.	120.511,23	15%	18.076,68	12.051,12	6.025,56	84.357,86	1.205,11
3.	120.511,23	15%	18.076,68	12.051,12	6.025,56	66.281,18	1.205,11
4.	120.511,23	15%	18.076,68	12.051,12	6.025,56	48.204,49	1.205,11
5.	120.511,23	15%	18.076,68	12.051,12	6.025,56	30.127,81	1.205,11
6.	120.511,23	5%	6.025,56	12.051,12	-6.025,56	24.102,25	-1.205,11
7.	120.511,23	5%	6.025,56	12.051,12	-6.025,56	18.076,68	-1.205,11
8.	120.511,23	5%	6.025,56	12.051,12	-6.025,56	12.051,12	-1.205,11
9.	120.511,23	5%	6.025,56	12.051,12	-6.025,56	6.025,56	-1.205,11
10.	120.511,23	5%	6.025,56	12.051,12	-6.025,56	0,00	-1.205,11

Izvor: Izračun autora

3.3.4. Prestanak obračuna amortizacije

Obračun amortizacije prestaje kada se neto knjigovodstveni iznos (trošak nabave minus ispravak vrijednosti- u ispravak vrijednosti uključuje se obračunana amortizacija i vrijednosna usklađenja) izjednači s procijenjenim ostatkom vrijednosti. Kod sredstava kod kojih nije procijenjen ostatak vrijednosti, obračun amortizacije prestaje kada se neto knjigovodstveni iznos svede na nulu, tj. kada se ispravak vrijednosti izjednači s troškom nabave. U ta dva navedena slučaja polazi se od pretpostavke da je sredstvo upotrebljavano u trajanju procijenjenog vijeka upotrebe.¹⁰⁵

Dugotrajna se imovina, i nakon što je u cijelosti otpisana, zadržava u evidenciji do trenutka prodaje, darovanja, drugog načina otuđenja ili uništenja.¹⁰⁶

Amortizacija imovine prestaje prije datuma kad je imovina razvrstana kao imovina koja se drži za prodaju i datuma prestanka priznavanja kao imovine ovisno o tome koji je raniji.¹⁰⁷ Knjigovodstvenu vrijednost pojedine nekretnine, postrojenja ili opreme treba prestati priznavati u trenutku otuđivanja ili kada se buduće ekonomske koristi ne očekuju od upotrebe ili otuđenja ove imovine.¹⁰⁸

Amortizacija ne prestaje kad se imovina prestaje koristiti i povlači iz upotrebe, osim u slučaju ako je ta imovina u potpunosti amortizirana.¹⁰⁹ Iako, prema čl.12 st.15., Zakona o porezu na dobit, ne priznaju se rashodi amortizacije za imovinu kojom se ne obavlja djelatnost.¹¹⁰ To znači da u slučaju povlačenja sredstva iz aktivne upotrebe bolje ne obračunavati amortizaciju.¹¹¹ Naime, u skladu s računovodstvenim pravilima, poduzetnici bi trebali obračunavati i evidentirati amortizaciju imovine koja nije u upotrebi, ali je spremna za upotrebu.¹¹² Ako sredstvo dostiže potpuni otpis prije kraja tekuće godine obračun amortizacije se prekida u trenutku potpunog otpisa neovisno o tome što i dalje ostaje u upotrebi.¹¹³

¹⁰⁵ Gulin, D. i skupina autora(2006.): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 351.

¹⁰⁶ Narodne novine, (2014): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 143., Članak 12., Stavak 14.

¹⁰⁷ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 55.

¹⁰⁸ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 67.

¹⁰⁹ MRS 16: Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 55.

¹¹⁰ Narodne novine, (2014): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 143., Članak 12., Stavak 15.

¹¹¹ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 189.

¹¹² Horvat Jurjec, K. (2015.): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 34.

¹¹³ Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 192.

Primjer 8: Knjiženje amortizacije na kraju obračunskog razdoblja

Prijenosno računalo iz Priloga 2. koje je stavljeno u upotrebu 29.05.2015. godine, ima nabavnu vrijednosti 5.990,00 kn, na koje se obračunava amortizacija po stopi od 100% (vijek upotrebe 1. godina), i akumuliranom amortizacijom u iznosu od 3.511,95 kn za 2015. godinu.

Promjena 1: Na kraju 2016. godine knjiži se trošak amortizacije.

Trošak amortizacije = $5.990,00 * 100\% = 5.990,00$

Međutim ne knjižimo amortizaciju za cijelu godinu nego samo do trenutka u kojem prijenosno računalo postiže potpuni otpis. Sredstvo je stavljeno u upotrebu 29.05. 2015. godine, amortizacija u 2015. godini se računala od 6. mjeseca do 12. mjeseca, to je 7 mjeseci, što znači da se u 2016. godini knjižiti amortizacija za preostalih 5 mjeseci.

Trošak amortizacije u 2016. godini = $5.990,00/12*5 = 2.478,05$

Do jednakog iznosa se dolazi kad se od knjigovodstvene vrijednosti (nabavne vrijednosti) oduzme akumulirana amortizacija, jer se do potpunog otpisa dolazi kad je ispravak vrijednosti jednak knjigovodstvenoj vrijednosti. $5.990,00 - 3.511,95 = 2.478,05$

021000- Oprema		029100- Ispravak vrijednosti opreme		4312- Amortizacija opreme	
S° 5.990,00			3.511,95 S°	(1) 2.478,05	
			2.478,05 (1)		

Došlo je do potpunog otpisa prijenosnog računala, izjednačena su konta 021000- Oprema i njegov korektivni konto 029100- Ispravak vrijednosti opreme. Nakon ovog prekida se obračun amortizacije za ovu opremu, a ona ostaje u evidenciji sve dok se očekuje ekonomska koristi od nje ili dok se ne otuđi.

3.4. Povezanost amortizacije i financijskih izvještaja

S obzirom na postupno trošenje (amortizaciju) dugotrajne imovine, s računovodstvenog aspekta je potrebno postupno prenositi njenu vrijednost iz bilance na rashode u računu dobiti i gubitka. Takav pristup proizlazi i iz Okvira IASB-a (t.49a) u kojem je definirano da je imovina resurs kojeg kontrolira subjekt kao rezultat prošlih događaja i od kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi. Dakle, prema MSFI-ima, dugotrajna imovina treba biti u bilanci sve dok se od nje očekuju ekonomske koristi u narednim razdobljima.¹¹⁴

Temeljna razlika između obračuna amortizacije prema MSFI-ima u odnosu na porezne propise je vijek upotrebe dugotrajne imovine, kojeg porezni propisi u brojnim slučajevima spuštaju nerealno nisko i omogućavaju uporabu nerealno visokih stopa amortizacije. Stoga se obveznici poreza na dobit često odlučuju za nerealno kratki vijek amortizacije jer im takav pristup u kratkom roku stvara porezne uštede.¹¹⁵

Manipulacije vijekom trajanja i iznosom amortizacije ima direktan učinak na bilancu i račun dobiti i gubitka, dok kod izvještaja o novčanom toku direktnog učinka nema.¹¹⁶

- **Bilanca**

Bilanca je financijski izvještaj kojim iskazujemo financijski položaj i promjene u financijskom položaju poduzeća. Statičkog je karaktera jer njome iskazujemo financijski položaj i promjene u financijskom položaju, odnosno stanje imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Sustavno pokazuje stanje imovine, odnosno aktive poduzeća i izvora imovine, odnosno pasive poduzeća. Osnovna karakteristika bilance je njezina ravnoteža, prema kojoj je vrijednost imovine jednaka vrijednosti kapitala i obveza, odnosno aktiva jest jednaka pasivi.¹¹⁷

Utjecaj amortizacije odražavat će se u aktivi bilance isključivo na vrijednostima dugotrajne materijalne imovine. Dugotrajna materijalna imovina u bilanci je prikazana kao neto vrijednost, što znači da je nabavna vrijednost imovine već umanjena za ispravak vrijednosti prema obračunu amortizacije. U pasivi će se pak utjecaj amortizacije odražavati na vrijednosti

¹¹⁴ Pervan, I. (2007): Obračun amortizacije – prema MSFI ili poreznim propisima?, FIP, br. 10., Zagreb, str. 17.

¹¹⁵ Pervan, I. (2007): Obračun amortizacije – prema MSFI ili poreznim propisima?, FIP, br. 10., Zagreb, str. 18.

¹¹⁶ Pervan, I. (2007): Obračun amortizacije – prema MSFI ili poreznim propisima?, FIP, br. 10., Zagreb, str. 18.

¹¹⁷ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 45.

kapitala poduzeća s obzirom na to da je on sinonim za neto imovinu. Pozicija kapitala rezultat poslove godine izravno će pokazati taj utjecaj.¹¹⁸

- **Račun dobiti i gubitka**

Račun dobiti i gubitka – izvještaj o dobiti je financijski izvještaj kojim iskazujemo uspješnost poslovanja u jednom obračunskom razdoblju, koje je uobičajeno godinu dana. Izvještaj o dobiti sadrži informacije o prihodima, rashodima i rezultatu poslovanja. Ako su prihodi prelaze rashode promatranog razdoblja, poduzeće je ostvarilo dobit, a ako su rashodi veći od prihoda, poduzeće će ostvariti gubitak.¹¹⁹

Prihodi imaju za posljedicu povećanje ekonomskih koristi, odnosno imovine ili su posljedica smanjenja obveza, dok rashodi predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi, tj. smanjenje imovine ili su posljedica povećanja obveza. Prihodi i rashodi priznaju se prema pretpostavci nastanka poslovnog događaja, u razdoblju u kojem su nastali bez obzira da li je novac primljen ili nije.¹²⁰

Utjecaj visine amortizacije u računu dobiti i gubitka odražavat će se kroz smanjenje ili povećanje poslovnih rashoda, a samim time i na poslovni rezultat poduzeća.¹²¹ Viši iznosi amortizacije utječu na povećanje poslovnih rashoda, a time izravno na smanjenje rezultata poduzeća.¹²²

¹¹⁸ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 107.

¹¹⁹ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 49.

¹²⁰ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 49.

¹²¹ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 112.

¹²² Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 114.

3.5. Povezanost amortizacije i financijskih pokazatelja

Pokazatelje promatramo kao nositelje informacija koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. Pokazatelji se formiraju i računaju upravo radi stvaranja informacijske podloge za donošenje određenih poslovnih odluka.¹²³

Analiza poslovanja s pomoću pokazatelja daje nam informaciju o dva temeljna kriterija bez kojih opstanak poduzeća dolazi u pitanje, a to su:¹²⁴

- Sigurnost poslovanja koju ocjenjujemo izračunavajući pokazatelje likvidnosti, financijske stabilnosti (aktivnosti) i zaduženosti
- Uspješnost ili efikasnost poslovanja koja se mjeri pokazateljima ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

Amortizacija utječe na izračun pojedinih financijskih pokazatelja. Kod nekih financijskih pokazatelja iznos amortizacije koristi se u formuli za izračun, a kod nekih iznos amortizacije preko imovine ili preko rashoda odnosno dobiti tekuće godine ulazi u izračun financijskih pokazatelja, ili preko kratkoročnih obveza na koje amortizacija preko poreza na dobit ima utjecaj (veća amortizacija znači veći rashod, a veći rashod manju poreznu osnovicu i prema tome manji porez na dobit što utječe na manju kratkoročnu obvezu). Skupine financijskih pokazatelja na koje amortizacija ima utjecaj su pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, određeni pokazatelji aktivnosti, određeni pokazatelji ekonomičnosti i pokazatelji profitabilnosti. U nastavku će se obraditi pokazatelji na koje amortizacija ima utjecaj.

• Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza. Pokazatelji se računaju na temelju podataka iz bilance.¹²⁵

¹²³ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 243.

¹²⁴ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 70.

¹²⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 248.

U skupini pokazatelja likvidnosti amortizacija ima utjecaj na:

Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća za trenutno podmirenje obveza.¹²⁶ Koeficijent trenutne likvidnosti = $\text{Novac} / \text{Kratkoročne obveze}$

Koeficijent ubrzane likvidnosti njegova vrijednost trebala biti 1 ili veća od 1, što znači da bi poduzeće koje želi održavati normalnu likvidnost moralo imati brzo unovčive imovine minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza.¹²⁷ Koeficijent ubrzane likvidnosti = $\text{Novac} + \text{Potraživanje} / \text{Kratkoročne obveze}$

Koeficijent tekuće likvidnosti u pravilu bi trebao biti veći od 2. Ako poduzeće želi održavati tekuću likvidnost na normalnoj razini i izbjeći situaciju nepravodobnog plaćanja obveza, tada na raspolaganju mora imati, u pravilu, minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine nego što ima kratkoročnih obveza.¹²⁸ Koeficijent tekuće likvidnosti = $\text{Kratkotrajna imovina} / \text{Kratkoročne obveze}$

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Ovaj pokazatelj po definiciji, mora biti manji od 1 jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora, tj. radnog kapitala. Što je vrijednost ovog pokazatelja manja, to je likvidnost i financijska stabilnost veća, tj. povećava se učešće radnog kapitala.¹²⁹ Koeficijent financijske stabilnosti = $\text{Dugotrajna imovina} / \text{Kapital} + \text{Dugoročne obveze}$

- **Pokazatelji zaduženosti**

Pokazatelji zaduženosti pokazuju strukturu kapitala i načine na koje poduzeće financira svoju imovinu. Oni pokazuju i koliki je rizik ulaganja u neko poduzeće.¹³⁰

¹²⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 248.

¹²⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 249.

¹²⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 249.

¹²⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 250.

¹³⁰ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 71.

Amortizacija utječe na sljedeće pokazatelje:

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliko se poduzeće koristi zaduživanjem, odnosno tuđim kapitalom kako bi neometano moglo poslovati. Pokazuje koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Što je veći odnos duga i imovine, veći je i financijski rizik. U pravilu, vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala bi biti manja od 0,5 ili minimalno 0,3.¹³¹

Koeficijent zaduženosti = Ukupne obveze / Ukupna imovina

Koeficijent vlastitog financiranja govori nam o stupnju financiranja imovine iz vlastitih izvora, dakle kapitala i rezervi.¹³² Koeficijent vlastitog financiranja = Glavnica / Ukupna imovina

Koeficijent financiranja ukoliko je visok upućuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstva i kamata. On stavlja u odnos ukupne obveze poduzeća s kapitalom i rezervama.¹³³ Koeficijent financiranja = Ukupne obveze / Glavnica

Koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja računaju se na temelju podataka iz bilance.

Pokriće troškova kamata razmatra koliko su puta kamate pokriven ostvarenim iznosom bruto dobiti. Ako je to pokriće veće, zaduženost je manja i obratno.¹³⁴ Pokriće troškova kamata = Dobit prije poreza i kamata / Kamate

Faktor zaduženosti pokazuje koliko je godina potrebno da si iz ostvarene zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze. Manji faktor zaduženosti znači manju zaduženost.¹³⁵ Faktor zaduženosti = Ukupne obveze / Zadržana dobit + Amortizacija

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti računaju se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka.

Stupanj pokrića I i II računaju se na temelju podataka iz bilance. Kod njih se razmatra pokriće dugotrajne imovine glavnicom, tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze. Kod stupnja

¹³¹ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 72.

¹³² Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 72.

¹³³ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 72.

¹³⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 250.

¹³⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 250.

pokrića II može se istaknuti da njegova vrijednost uvijek mora biti veća od 1 jer je poznato da dio dugoročnih izvora, zbog održanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine.¹³⁶ Stupanj pokrića I = Glavnica / Dugotrajna imovina;

Stupanj pokrića II = Glavnica + Dugoročne obveze / Dugotrajna imovina

- **Pokazatelji aktivnosti**

Pokazatelji aktivnosti poznati su pod nazivom koeficijenti obrta koji se računaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Oni ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Pokazatelji se utvrđuju na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka.¹³⁷

U skupini pokazatelja aktivnosti amortizacija preko ukupne imovine utječe na koeficijent obrtaja ukupne imovine.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine govori nam koliko se puta ukupna imovina poduzeća obrne u jednom obračunskom razdoblju.¹³⁸ S aspekta sigurnosti i s aspekta uspješnosti bolje da je koeficijent obrta što veći broj, tj. da je vrijeme vezivanja ukupne imovine što kraće.¹³⁹

Koeficijent obrtaja ukupne imovine = Ukupni prihod / Ukupna imovina

- **Pokazatelji ekonomičnosti**

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Iz toga proizlazi da se ovi pokazatelji računaju na temelju podataka izračuna dobiti i gubitka.¹⁴⁰

Iz skupine pokazatelja ekonomičnosti amortizacija utječe na ekonomičnost ukupnog poslovanja. Ekonomičnost ukupnog poslovanja daje podatke o tome koliko jedinica prihoda

¹³⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 251.

¹³⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 251.

¹³⁸ Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 73.

¹³⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 252.

¹⁴⁰ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 252.

poduzeće stvara po jedinici rashoda. Ovaj bi koeficijent svakako trebao biti veći od 1 jer inače bi poduzeće ostvarilo gubitak.¹⁴¹ $\text{Ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{Ukupni prihodi}}{\text{Ukupni rashodi}}$

- **Pokazatelji profitabilnosti**

Za analizu profitabilnosti možemo reći da je najvažniji dio financijske analize poslovanja. Pokazateljima profitabilnosti mjerimo sposobnost poduzeća da ostvaruje dobit u odnosu na ostvarene prihode, angažiranu imovinu ili pak kapital.¹⁴²

Amortizacija utječe na sljedeće pokazatelje iz skupine pokazatelja profitabilnosti:

Marža profita daje nam informaciju o tome koliko jedinica dobiti poduzeće stvara po jedinici ukupnih prihoda. Marža profita mora biti veća od 0.¹⁴³ Računa se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. $\text{Marža profita} = \frac{\text{Dobit tekuće godine}}{\text{Ukupni prihod}}$

Rentabilnost imovine (ROA) daje nam informaciju o tome koliko jedinica dobiti poduzeće stvara po jedinici ukupne imovine.¹⁴⁴ Računa se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. $\text{Rentabilnost imovine (ROA)} = \frac{\text{Dobit tekuće godine}}{\text{Ukupna imovina}}$

Rentabilnost kapitala (ROE) daje nam informaciju o tome koliko jedinica dobiti poduzeće stvara po jedinici kapitala i rezervi. Ovaj pokazatelj vrlo je važan vlasnicima poduzeća jer oni žele ostvariti što veću zaradu na uloženi kapital.¹⁴⁵ Računa se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. $\text{Rentabilnost kapitala (ROE)} = \frac{\text{Dobit tekuće godine}}{\text{Kapital i Rezerve}}$

¹⁴¹ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 120.

¹⁴² Očko, J., Švigir, A. (2009.): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 74.

¹⁴³ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 121.

¹⁴⁴ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 121.

¹⁴⁵ Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014.): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., stručni rad, FIP, Vol. 2., No. 1., prosinac 2014., str. 122.

4. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA AMORTIZACIJE NA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE I FINANCIJSKE POKAZATELJE

4.1. Istraživanje studijom slučaja

Poslovanje u suvremenim tržišnim uvjetima sve više naglašava važnost upravljanja, a upravljanje poslovanjem nije moguće bez adekvatne informacijske podloge. Značajan dio takvih informacija nastaje u računovodstvu i zapisan je u financijskim izvještajima. Financijski izvještaji finalni su proizvod računovodstvenog procesa u koji su ugrađene odabrane računovodstvene politike.¹⁴⁶

Istraživanje će se temeljiti na podacima iz poduzeća "Turisthotel d.d.", Godišnje izvješće – revidirano za 2014. godinu, koji su dostupni na internet stranici poduzeća u dijelu Izvješća o poslovanju.

Istraživanje će provesti tako da će se od računovodstvenih politika amortizacije koje predstavljaju metode obračuna amortizacije uzeti u obzir obračun po linearnoj metodi i obračun po metodi opadajućeg salda, odnosno ubrzana metoda. Kako bi se navedene metode usporedile i istražio njihov utjecaj dobiveni iznosi prikazat će se u financijskim izvještajima, točnije bilanci i računu dobiti i gubitka, te financijskim pokazateljima koji su na bilo koji način povezani s iznosom amortizacije.

U Prilogu 3. je prikazana bilješka vezana za računovodstvene politike nekretnina, postrojenja i oprema (k) poduzeća "Turisthotel d.d.", u kojoj se navodi da se nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju po procijenjenom trošku nabave utvrđenom u postupku pretvorbe i privatizacije, a kasnije nabavljena imovina po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Obračun amortizacije vrši se po linearnoj metodi, a očekivani vijek upotrebe za 2014. godinu ovako je definiran:

Tablica 7: Očekivani vijek upotrebe građevinskih objekata i opreme

	2014.
Građevinski objekti	2,5-10 godina
Oprema za ugostiteljstvo i turizam	2,5 godina
Ostala oprema	2-10 godina

Izvor: Prikaz autora

¹⁴⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA d.o.o., Zagreb, str. 102.

Kako su podaci o nekretninama, postrojenjima i opremi koje se amortiziraju prikazani u dvije skupine koju čine građevinski objekt i oprema, istraživanje će se provesti na temelju te dvije skupine. Već je navedeno da poduzeće za obračun amortizacije koristi linearnu metodu, pretpostavit će se da je provodi po godišnjim amortizacijskim stopama koje su propisane u Zakonu o porezu na dobit, odnosno da ne koristi podvostručene amortizacijske stope. A za metodu opadajućeg salda koristit će se modificirana metoda dvostruke opadajuće osnovice, gdje se stopa linearne metode množi s višekratnikom 2. Prema podacima iz Priloga 4. Bilješka 3- Nekretnine, postrojenja i oprema, gdje je prikazana nabavna vrijednost i amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme po skupinama, izračunat će se prosječna amortizacijska stopa za građevinske objekte i opremu, te će se dobivene prosječne amortizacijske stope pomnožiti s višekratnikom 2.

Tablica 8: Nabavna vrijednost i trošak amortizacije građevinskih objekata i opreme – izračun prosječnih stopa amortizacije

(U tisućama kuna)	Građevinski objekti	Oprema	Ukupno
Nabavna vrijednost (2013.)	313.284	70.332	383.616
Trošak amortizacije (2014.)	16.952	5.553	22.505

Izvor: Prikaz autora

$$\text{Prosječna stopa amortizacije za građevinski objekt} = \frac{16.952}{313.284} = 0,05411 \approx 0,055$$

$$\text{Prosječna stopa amortizacije za opremu} = \frac{5.553}{70.332} = 0,0789 \approx 0,08$$

Stope amortizacije za metodu dvostruke opadajuće osnovice:

- Građevinski objekt = $0,055 \cdot 2 = 0,11$
- Oprema = $0,08 \cdot 2 = 0,16$

Trošak amortizacije po metodi dvostruke opadajuće osnovice:

- Građevinski objekt = $313.284 \cdot 0,11 = 33.904,00$ kn,
- Oprema = $71.766 \cdot 0,12 = 11.106,00$ kn.

Tablica 9: Prikaz troška amortizacije prema linearnoj metodi i metodi dvostruke opadajuće osnove

(Utisućama kuna)	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnove	Razlika
Građevinski objekti	16.952	33.904	16.952
Oprema	5.553	11.106	5.553
Ukupno	22.505	45.010	22.505

Izvor: Prikaz autora

Do jednakih iznosa bi se došlo da se trošak amortizacije za građevinske objekte i opremu pomnožio s 2.

Tablica 10: Dugotrajna materijalna imovina obračunata po linearnoj metodi

(U tisućama kuna)	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
Početno neto knjigovodstveno stanje	45.286	96.666	8.238	14.781	164.971
Direktna povećanja	-	-	-	26.736	26.736
Prijenos sa investicija u tijeku	-	28.817	3.113	(31.930)	-
Trošak amortizacije	-	(16.952)	(5.553)	-	(22.505)
Konačno neto knjigovodstveno stanje	45.286	108.531	5.798	9.587	169.202

Izvor: Prikaz autora

Tablica 11: Dugotrajna materijalna imovina obračunata po metodi dvostruke opadajuće osnovice

(U tisućama kuna)	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
Početno neto knjigovodstveno stanje	45.286	96.666	8.238	14.781	164.971
Direktna povećanja	-	-	-	26.736	26.736
Prijenos sa investicija u tijeku	-	28.817	3.113	(31.930)	-
Trošak amortizacije	-	(33.904)	(11.106)	-	(45.010)
Konačno neto knjigovodstveno stanje	45.286	91.579	245	9.587	146.697

Izvor: Prikaz autora

U nastavku prikazat će se bilanca i račun dobiti i gubitka prema linearnoj metodi i metodi dvostruke opadajuće osnovice, a iznosi za metodu dvostruke opadajuće osnovice, osim troška amortizacije i neto knjigovodstvenog iznosa dugotrajne materijalne imovine, preuzet će se iz Priloga 5. Bilanca i Priloga 6. Račun dobiti i gubitka.

Za potrebe istraživanja kod metode dvostruke opadajuće osnovice za trošak amortizacije uzet će se iznos 45.010.016 kn, do kojeg se dolazi kad trošak amortizacije za 2014. godinu iz računa dobiti i gubitka (Prilog 6.) pomnožimo s 2 ($22.505.008 \cdot 2$), a za iznos ukupne dugotrajne materijalne imovine po neto knjigovodstvenoj vrijednosti uzet će se 146.697.544 kn, do kojeg se došlo kad se od iznosa materijalne imovine u bilanci u 2014. godini (Prilog 5.) oduzela razlika troška amortizacije između ove dvije metode ($169.202.552 - 22.505.008$).

BILANCA

Stanje na dan 31.12.2014.

Tablica 12: Bilanca poduzeća "Turisthotel d.d." prema obračunu amortizacije linearnom metodom i metodom dvostruke opadajuće osnovice.

Obveznik: TURISTHOTEL DD		
Naziv pozicije	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
AKTIVA		
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NE UPLAĆENI KAPITAL	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	173.648.220	151.143.212
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA	169.202.552	146.697.544
1. Zemljište	45.286.310	45.286.310
2. Građevinski objekti	108.531.700	91.579.000
3. Postrojenja i oprema	0	0
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina ¹⁴⁷	5.629.175	237.444
5. Biološka imovina	0	0
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	29	29
7. Materijalna imovina u pripremi	9.587.411	9.587.411
8. Ostala materijalna imovina	168.927	7.350
9. Ulaganje u nekretnine	0	0
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	3.718.181	3.718.181
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	2.400	2.400
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0
4. Zajdovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	2.675.095	2.675.095
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	1.040.686	1.040.686
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	0	0
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0
IV. POTRAŽIVANJA	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	727.487	727.487

¹⁴⁷ U bilanci "Turisthotela" skupina oprema dijeli se na "4. Alate, pogonski inventar i transportnu imovinu" i "8. Ostala materijalna imovina" u omjeru 97%:3%, jednaki omjer će se upotrijebiti kod metode dvostruke opadajuće osnovice

Obveznik: TURISTHOTEL DD		
Naziv pozicije	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
AKTIVA		
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	211.688.454	211.688.454
I. ZALIHE	2.095.834	2.095.834
1. Sirovine i materijal	1.413.096	1.413.096
2. Proizvodnja u tijeku	0	0
3. Gotovi proizvodi	0	0
4. Trgovačka roba	0	0
5. Predujmovi za zalihe	682.738	682.738
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0
7. Biološka imovina	0	0
II. POTRAŽIVANJA	20.164.146	20.164.146
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	0	0
2. Potraživanja od kupaca	12.943.598	12.943.598
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	32.225	32.225
5. Potraživanja od države i drugih institucija	7.188.323	7.188.323
6. Ostala potraživanja	0	0
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	146.652.707	146.652.707
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	2.491.622	2.491.622
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	144.161.085	144.161.085
7. Ostala financijska imovina	0	0
IV. NOVAC U BANCII I BLAGAJNI	42.775.767	42.775.767
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	93.385	93.385
E) UKUPNO AKTIVA	385.430.059	362.925.051
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	2.276.819	2.276.819
PASIVA		
A) KAPITAL I REZERVE	258.227.774,40	240.223.768
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	169.745.080	169.745.080
II. KAPITALNE REZERVE	34.786.487	34.786.487

Obveznik: TURISTHOTEL DD		
Naziv pozicije	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
PASIVA		
III. REZERVE IZ DOBITI	186.680	186.680
1. Zakonske rezerve	186.680	186.680
2. Rezerve za vlastite dionice	3.520.374	3.520.374
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	3.520.374	3.520.374
4. Statutarne rezerve	0	0
5. Ostale rezerve	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	-2.909.949	-2.909.949
V. ZADRŽANA DOBIT	4.331.730	4.331.730
1. Zadržana dobit	4.331.730	4.331.730
2. Preneseni gubitak	0	0
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	52.087.746,40	34.083.740
1. Dobit poslovne godine	52.087.746,40	34.083.740
2. Gubitak poslovne godine	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	0	0
B) REZERVIRANJA	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE	70.421.544	70.421.544
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	70.421.544	70.421.544
4. Obveze za predujmove	0	0
5. Obveze prema dobavljačima	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
8. Ostale dugoročne obveze	0	0
9. Odgođena porezna obveza	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE	56.385.847	51.884.846
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	390.773	390.773
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.185.194	7.185.194
4. Obveze za predujmove	490.188	490.188
5. Obveze prema dobavljačima	6.920.737	6.920.737
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojim postoje sudjelujući interesi	0	0

Obveznik: TURISTHOTEL DD		
Naziv pozicije	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
PASIVA		
8. Obveze prema zaposlenicima	1.636.693	1.636.693
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	14.750.269,60	10.249.268
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	0	0
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	25.011.993	25.011.993
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	394.893	394.893
F) UKUPNO PASIVA	385.430.059	362.925.051
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	2.276.819	2.276.819

Izvor: Izračun autora

RAČUN DOBITI I GUBITKA

01.01.2014 -31.12.2014

Tablica 13: Račun dobiti i gubitka poduzeća "Turisthotel d.d." prema obračunu amortizacije linearnom metodom i metodom dvostruke opadajuće osnovice.

TURISTHOTEL D.D. ZADAR		
Naziv pozicije	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
I. POSLOVNI PRIHODI	188.908.558	188.908.558
1. Prihodi od prodaje	187.247.366	187.247.366
2. Ostali poslovni prihodi	1.661.192	1.661.192
II. POSLOVNI RASHODI	127.000.785	149.505.793
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0	0
2. Materijalni troškovi	47.154.852	47.154.852
a) Troškovi sirovina i materijala	32.764.940	32.764.940
b) Troškovi prodane robe	0	0
c) Ostali vanjski troškovi	14.389.912	14.389.912
3. Troškovi osoblja	37.913.921	37.913.921
a) Neto plaće i nadnice	23.315.243	23.315.243
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	9.211.750	9.211.750
c) doprinosi na plaće	5.386.928	5.386.928
4. Amortizacija	22.505.008	45.010.016
5. Ostali troškovi	18.418.761	18.418.761
6. Vrijednosno usklađivanje	469.636	469.636
a) Dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0
b) Kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	469.636	469.636
7. Rezerviranja	0	0
8. Ostali poslovni prihodi	538.607	538.607
III. FINANCIJSKI PRIHODI	6.291.266	6.291.266
1. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	0	0
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	6.291.266	6.291.266
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0
4. Nerealizirani dobitci (prihodi) od financijske imovine	0	0
5. Ostali financijski prihodi	0	0
IV. FINANCIJSKI RASHODI	3.089.356	3.089.356

1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	0	0
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	3.089.355	3.089.355
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0	0
4. Ostali financijski rashodi	1	1
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VII. IZVANREDNI – OSTALI PRIHODI	0	0
VIII. IZVANREDNI – OSTALI RASHODI	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI	195.199.824	195.199.824
X. UKUPNI RASHODI	130.090.141	152.595.149
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	65.109.683	42.604.675
1. Dobit prije oporezivanja	65.109.683	42.604.675
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	13.021.936,60	8.520.935
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	52.087.746,40	34.083.740
1. Dobit razdoblja	52.087.746,40	34.083.740
2. Gubitak razdoblja		

Izvor: Izračun autora

Uz pretpostavku da najviše dopustive porezne stope amortizacije nisu prekoračene, te da nije bilo ni ostalih umanjnja i uvećanja osnovice poreza na dobit, porez na dobit se izračunao množenjem dobiti prije oporezivanja i stope 20%, zakonski propisanom stopom u Republici Hrvatskoj. Za iznos poreza na dobit smanjila se dobit poslovne godine, a povećala se kratkoročna obveza za poreze.

U slučaju da se prekorače najviše dopustive porezne stope amortizacije, u Prijavi poreza na dobit (PD obrazac) potrebno je uvećati osnovicu poreza na dobit, a to bi rezultiralo većim porezom na dobit, odnosno većom obvezom za plaćanje poreza i manjom dobiti poslovne godine.

Osim na financijske izvještaje istražiti će se utjecaj navedenih metoda obračuna amortizacije na financijske pokazatelje, kako financijski pokazatelji pružaju informacije o sigurnosti i uspješnosti poslovanja istražiti će se da li iznos amortizacije može uvelike utjecati na kvalitetu informacija koje nam pokazatelji donose. Od pokazatelja prikazati će se oni na koje trošak amortizacija preko imovine ili dobiti, odnosno kapitala ima utjecaj.

Tablica 14: Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja

	Formula	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnove
I. Pokazatelji likvidnosti			
1. Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac / kratkoročne obveze	0,76	0,82
2. Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac+potraživanje / kratkoročne obveze	1.12	1.21
3. Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze	3,75	4,08
4. Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina / kapital + dugoročne obveze	0,53	0,49
II. Pokazatelji zaduženosti			
1. Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze / ukupna imovina	0,33	0,34
2. Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica / ukupna imovina	0,67	0,66
3. Koeficijent financiranja	Ukupne obveze / glavnica	0,49	0,51
4. Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata / kamate	20	12
5. Faktor zaduženosti	Ukupne obveze/ zadržana dobit + amortizacija	5	2,5
6. Stupanj pokrića I	Glavnica/ dugotrajna imovina	1,49	1,59
7. Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze / dugotrajna imovina	1,89	2,06
III. Pokazatelji aktivnosti			
1. Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod / ukupna imovina	0,51	0,54

Izvor: Izračun autora

Tablica 15: Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja

	Formula	Linearna metoda	Metoda dvostruke opadajuće osnovice
IV. Pokazatelji ekonomičnosti			
1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihod / ukupni rashod	1,5	1,28
V. Pokazatelji profitabilnosti¹⁴⁸			
1. Marža profita	Dobit tekuće godine / ukupni prihod	0,32	0,20
2. Rentabilnost imovine (ROA)	Dobit tekuće godine / ukupna imovina	0,16	0,11
3. Rentabilnost kapitala (ROE)	Dobit tekuće godine/ kapital i rezerve	0,24	0,16

Izvor: Izračun autora

4.2. Analiza rezultata

Trošak amortizacije za dugotrajnu materijalnu imovinu koja se amortizira je kod obračuna amortizacije metodom opadajuće osnovice veći od troška amortizacije koji se dobije obračunom prema linearnoj metodi amortizacije, kako se od metoda opadajuće osnovice koristila modificirana metoda dvostruke opadajuće osnovice, gdje se stopa amortizacije za primjenu linearne metode množi s višekratnikom 2, iznos dobiven metodom opadajućeg salda je dvostruko veći od iznosa troška amortizacije po linearnom obračunu. U računu dobiti i gubitka (str. 60.) vidimo da je trošak amortizacije (Poslovni rashodi, pozicija 4.) kod linearne metode 22.505.008,00 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 45.010.016,00 kn, odnosno veći je kod metode dvostruke opadajuće osnovice za 22.505.008,00 kn.

Analizirajući rezultate iz bilance koji su dobiveni primjenom linearne metode i metode dvostruke opadajuće osnovice (ubrzana metoda) uočava se da visina amortizacije u prvom redu utječe na visinu dugotrajne imovine i dobiti tekuće godine. Kod linearne metode obračuna amortizacije iznos dugotrajne materijalne imovine, točnije neto knjigovodstvena vrijednost materijalne imovine koja se amortizira, je veća od vrijednosti imovine dobivene

¹⁴⁸ Za dobit tekuće godine se uzimala dobit prije oporezivanja i kamata pa su marža profita i rentabilnost imovine i kapila iskazani u bruto iznosima.

obračunom amortizacije metodom dvostruke opadajuće osnovice. Iz bilance (str. 56.) vidimo da dugotrajna materijalna imovina kod primjene linearne metode iznosi 169.202.552,00 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice iznosi 146.697.544,00 kn. Ukupna aktiva kod linearne metode iznosi 385.430.059,00 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice iznosi 362.925.051,00 kn, zbog većeg iznosa amortizacije kod metode dvostruke opadajuće osnovice smanjio se iznos dugotrajne materijalne imovine što je rezultiralo s manjom ukupnom aktivom u odnosu na ukupnu aktivu kod linearne metode.

Dobit tekuće godine iz računa dobiti i gubitka odgovara dobiti tekuće godine u bilanci, u računu dobiti i gubitka primjećuje se da je visina amortizacije utjecala na visinu poslovnih rashoda, kod linearne metode poslovni rashodi iznose 127.000.785,00 kn, manji su od poslovnih rashoda kod metode dvostruke opadajuće osnovice koji iznose 149.505.793,00 kn. Usporedbom ukupnih prihoda i rashoda dolazi se do dobiti ili gubitka poslovne godine. Ako su prihodi veći od rashoda kod primjene linearne metode dobit tekuće godine će biti veća od dobiti tekuće godine koristeći metodu dvostruke opadajuće osnovice zato što je kod metode dvostruke opadajuće osnovice veći rashod. Ako su rashodi veći od prihoda gubitak tekuće godine će biti manji kod linearne metode nego kod metode dvostruke opadajuće osnovice. U računu dobiti i gubitaka (str. 60.) primjenom linearne metode ukupni rashodi iznose 130.090.141,00 kn, dok su ukupni prihodi 195.199.824,00 kn, što dovodi do dobiti tekuće godine prije oporezivanja u iznosu od 65.109.683,00 kn. Kod metode dvostruke opadajuće osnovice ukupni rashodi iznose 2.595.149,00 kn, ukupni prihodi su jednaki kao i kod linearne metode 195.199.824,00 kn, što dovodi do dobiti tekuće godine prije oporezivanja u iznosu od 42.604.675,00 kn.

Na dobit tekuće godine potrebno je obračunati porez na dobit (propisana stopa je 20%), gdje veća dobit znači veća osnovica za porez na dobit. Kod linearne metode osnovica poreza na dobit je 65.109.683,00 kn, te je veća nego kod obračuna prema metodi dvostruke opadajuće osnovice koja iznosi 42.604.675,00 kn, što znači da će se kod linearne metode platiti veći porez na dobit nego kod metode dvostruke opadajuće osnovice. Porez na dobit kod linearne metode iznosi 13.021.936,60 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 8.520.935,00 kn. Ovo vrijedi uz pretpostavku da najviše dopustive porezne stope nisu prekoračene, jer ako su prekoračene za iznos prekoračenja treba uvećati poreznu osnovicu, te da nije bilo ostalih umanjenja i uvećanja osnovice poreza na dobit. Nakon utvrđivanja poreza na dobit, dobiti nakon oporezivanja kod linearne metode iznosi 52.087.746,40 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 34.083.740,00 kn. Stavka dobiti nakon oporezivanja iz računa dobiti i

gubitka odgovara dobit poslovne godine unutar kapitala i rezervi u pasivi bilance. Porez na dobit iz računa dobiti i gubitka odgovara kratkoročnim obvezama (Obveze za poreze u okviru razreda 24) u pasivi, tako da ukupne kratkoročne obveze pri linearnoj metodi iznose 56.385.847,00 kn, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice iznose 51.884.846,00 kn. Ukupna pasiva linearne metode iznosi 385.430.059,00 kn, veća je od ukupne pasive kod metode dvostruke opadajuće osnovice koja iznosi 362.925.051,00 kn.

Analizirajući dobivene rezultate financijskih pokazatelja vidimo da kod ***pokazatelja likvidnosti*** kod koeficijenta trenutne, ubrzane i tekuće likvidnosti, gdje je bolji što veći koeficijent, metoda dvostruke opadajuće osnovice ima bolje rezultate od linearne metode, razlog tome je što metoda dvostruke opadajuće osnovice zbog manje obveze za porez na dobiti ima manje kratkoročne obveze koje se uzimaju u izračun kod pokazatelja likvidnosti. **Koeficijent trenutne likvidnosti** pokazuje u kojem su postotku kratkoročne obveze pokrivena novcem (najbrže unovčivom imovinom), kod linearne metode taj koeficijent iznosi 76%, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 82%, bolje je kod metode dvostruke opadajuće osnovice. **Koeficijent ubrzane likvidnosti** koji nam govori koliko su kratkoročne obveze pokrivena novcem i potraživanjima, za linearnu metodu iznosi 1,12, za metodu dvostruke opadajuće osnovice iznosi 1,21, bolji je kod metode dvostruke opadajuće osnovice. Minimalna vrijednost za ovaj koeficijent iznosi 1 pa s tog aspekta i jedna i druga metoda joj udovoljavaju. **Koeficijent tekuće likvidnosti** gdje se mjeri pokrivenost kratkoročnih obveza kratkotrajnom imovinom, za linearnu metodu iznosi 3,75, a za metodu dvostruke opadajuće osnovice 4,08, opet je bolji kod metode dvostruke opadajuće osnovice. Minimalna vrijednost za ovaj koeficijent je 2, a obje metode ispunjavaju taj kriterij. **Koeficijent financijske stabilnosti** pokazuje da li je dugotrajna imovina pokrivena dugoročnim izvorima (kapital i dugoročne obveze), koeficijent bi trebao biti manji od 1, kod linearne metode taj koeficijent iznosi 0,52, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 0,49, koeficijenti kod obje metode ispunjavaju kriterij da su manji od 1, a razlika između koeficijenta je zanemariva.

Kod najčešćih ***pokazatelja zaduženosti*** u koje spadaju koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja, u odnos se stavljaju ukupne obveze na koje visina amortizacije utječe tako da veći trošak amortizacije povećava ukupne rashode koji dovode do manje dobiti prije oporezivanja, koje predstavljaju osnovicu poreza na dobit, manja osnovica poreza na dobit dovodi do manje obveze poreza na dobit i u konačnici manjih ukupnih obveza i obratno, zatim ukupna imovina kod koje veći trošak amortizacije dovodi do manje ukupne imovine i obratno, te kapital i rezerve kod kojih veći trošak amortizacije vuče

za sobom veći ukupan rashod što na kraju rezultira manjom dobiti poslovne godine, koja je stavka u kapitalu i rezervama i obratno.

Koeficijent zaduženosti koji pokazuje koliko se poduzeće koristi tuđim kapitalom (ukupnim obvezama) u financiranju imovine, kod linearne metode iznosi 0,33, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 0,34. Ovaj koeficijent bi trebao biti manji od 0,5 ili minimalno 0,3, a kod obje metode koeficijent je zadovoljio taj kriterij. **Koeficijent vlastitog financiranja** pokazuje stupanj financiranja imovine iz vlastitih izvora (kapitala i rezervi), kod linearne metode taj koeficijent iznosi 0,67, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 0,66. Ovaj koeficijent je razlika broja 1 i koeficijenta zaduženosti, kako su kod koeficijenta zaduženosti obje metode ispunile kriterij i kod koeficijenta vlastitog financiranja kriterij je ispunjen. **Koeficijent financiranja** pokazuje odnos tuđih (ukupne obveze) i vlastitih (kapital i rezerve) izvora financiranja, kod linearne metode je 0,49, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 0,50. Za ovaj koeficijent gornja granica je najčešće 0,5, a maksimalno 2,33, problem je kad je vrijednost koeficijenta visoka jer upućuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstva i kamata, koeficijent financiranja kod obje metode je dosta nizak što znači da neće biti problema pri vraćanju posuđenih sredstva i kamata.

Koeficijent pokrića troškova kamata pokazuje koliko puta su troškovi kamata pokriveni ostvarenom dobiti prije poreza i kamata, što je pokriće veće, zaduženost je manja i obratno. Kod linearne metode kamate su iz bruto dobiti pokrivena 20 puta, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 13 puta. Razlog ovako velikog odstupanja između linearne metode i metode dvostruke opadajuće osnovice je zbog direktnog utjecaja troška amortizacije na izračun ovog koeficijenta. Uočava se da što je trošak amortizacije veći, što za posljedicu ima manju bruto dobiti, to je pokrivenost kamata iz bruto dobiti manja, i obratno.

Koeficijent faktora zaduženosti pokazuje koliko je godina potrebno da se ukupne obveze podmire iz zadržane dobiti uvećanom za amortizaciju, manji broj godina znači manju zaduženost i obratno. Kod linearne metode je potrebno 5 godina da se ukupne obveze podmire iz zadržane dobiti uvećanom za amortizaciju, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 2,5 godine. Uočava se da veći trošak amortizacije rezultira manjim brojem godina za podmirenje ukupnih obveza iz zadržane dobiti i amortizacije, i obratno.

Kod stupnja pokrića I i II iznosi koji se uzimaju u izračun, a na koje je visina amortizacije ima utjecaja, je dugotrajna imovina gdje veći trošak amortizacije dovodi do manje ukupne imovine i obratno, te glavnica (kapital i rezerve) kod kojih veći trošak amortizacije vuče za

sobom veći ukupan rashod što na kraju rezultira manjom dobiti poslovne godine, koja je stavka u kapitalu i rezervama i obratno. **Stupanj pokrića I** pokazuje pokriće dugotrajne imovine glavnicom, kod linearne metode iznosi 1,49, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 1,59. Stupanj pokrića II pokazuje pokriće dugotrajne imovine glavnicom uvećanom za dugoročne obveze, njegova vrijednost mora biti veća od 1. **Stupanj pokrića II** kod linearne metode iznosi 1,89, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice iznosi 2,06, obje metode su ispunile kriterij da vrijednost bude veća od 1. Uočava se da kod stupnja pokrića I i II veći trošak amortizacije koji rezultira manjom ukupnom imovinom i manjom glavnicom daje veći iznos stupnja pokrića, i obratno.

Od *pokazatelja aktivnosti* visina amortizacije utječe samo na koeficijent obrta ukupne imovine, jer se u izračun uzima ukupna imovina gdje veći trošak amortizacije dovodi do manje ukupne imovine i obratno. Koeficijent obrta ukupne imovine pokazuje koliko puta se ukupna imovina obrnula u jednom obračunskom razdoblju, poželjniji je što veći koeficijent. **Koeficijent obrta ukupne imovine** kod linearne metode iznosi 0,51, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 0,54. Uočava se da veći trošak amortizacije koji rezultira manjom ukupnom imovinom, povećava vrijednost ovog koeficijenta, i obratno.

Od *pokazatelja ekonomičnosti* visina amortizacije utječe samo na ekonomičnost ukupnog poslovanja, jer se u izračun uzima ukupni rashod kod kojeg veći trošak amortizacije znači veći ukupan rashod, i obratno. **Ekonomičnost ukupnog poslovanja** pokazuje koliko jedinica prihoda poduzeće stvara po jedinici rashoda, poželjno je da je vrijednost veća od 1 jer bi inače značilo da poduzeće posluje s gubitkom. Kod linearne metode poduzeće stvara 1,5 jedinica prihoda po jedinici rashoda, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice 1,28 jedinica prihoda po jedinici rashoda. Kod obje metode vrijednost koeficijenta je veća od 1, što znači da posluju s dobitkom. Uočavamo da veći trošak amortizacije dovodi do manje ekonomičnosti ukupnog poslovanja, i obratno.

Kod *pokazatelja profitabilnosti* visina amortizacije je utjecala na dobit tekuće godine koja se koristi u izračunima, tako da veći trošak amortizacije znači veći ukupni rashod što dovodi do manje dobiti tekuće godine, i obratno. Zatim na ukupnu imovinu gdje veći trošak amortizacije dovodi do manje ukupne imovine i obratno. Te na kapital i rezerve kod kojih veći trošak amortizacije vuče za sobom veći ukupan rashod što na kraju rezultira manjom dobiti poslovne godine, koja je stavka u kapitalu i rezervama i obratno. Kod izračuna ove skupine pokazatelja uzimala se dobit prije oporezivanja pa su pokazatelji u bruto iznosima. **Marža profita**

pokazuje koliko se jedinica dobiti stvara po jedinici ukupnih prihoda, vrijednost mora biti veća od 0. Kod linearne metode stvara se 0,32 jedinica dobiti po jedinici ukupnih prihoda, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice stvara se 0,2 jedinica dobiti po jedinici ukupnih prihoda. Uočava se da veći trošak amortizacije koji utječe na smanjenu dobiti tekuće godine, rezultira manjom maržom profita, i obratno. **Rentabilnost imovine (ROA)** pokazuje koliko se jedinica dobiti stvara po jedinici ukupne imovine. Kod linearne metode stvara se 0,16 jedinica dobiti po jedinici ukupne imovine, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice stvara se 0,11 jedinica dobiti po jedinici ukupne imovine. Uočava se da veći trošak amortizacije koji utječe na manju dobit tekuće godine i manju ukupnu imovinu rezultira manjom rentabilnosti imovine, i obratno. **Rentabilnost kapitala (ROE)** pokazuje koliko se jedinica dobiti stvara po jedinici kapitala i rezervi. Kod linearne metode stvara se 0,24 jedinica dobiti po jedinici kapitala i rezerve, a kod metode dvostruke opadajuće osnovice stvara se 0,16 jedinica dobiti po jedinici kapitala i rezerve. Uočava se da veći trošak amortizacije koji utječe na manju dobit tekuće godine i manji iznos kapitala i rezerve rezultira manjom rentabilnosti kapitala, i obratno.

5. ZAKLJUČAK

Amortizacija predstavlja trošenje sredstava dugotrajne imovine tijekom njihova vijeka upotrebe. Vijek upotrebe prema računovodstvenim propisima ovisi o vlastitoj procjeni poduzetnika, koji pri tom mora voditi računa da donese objektivne i realne vjekove upotrebe prema kojim se kasnije izračunavaju stope amortizacije. Stope amortizacije primjenjuju se na osnovicu za amortizaciju koja je najčešće nabavna vrijednost imovine koja se amortizira, iznos koji se dobije množenjem nabavne vrijednosti imovine i stope amortizacije predstavlja trošak amortizacije, on predstavlja rashod, a s poreznog aspekta taj rashod je porezno priznat, odnosno smanjuje osnovicu poreza na dobit. Kako bi se spriječilo manipuliranje amortizacijom, u smislu smanjenja osnovice poreza na dobit, Zakonom i Pravilnikom o porezu na dobit uređeno je postupanje s amortizacijom, te su utvrđene godišnje amortizacijske stope za skupine dugotrajne imovine za svrhe oporezivanja s mogućnosti podvostručivanja propisanih stopa amortizacije, koje predstavljaju najviše porezno dopustive amortizacijske stope. Podvostručivanjem amortizacijskih stopa dolazi se do nerealno visokih stopa amortizacije i nerealno niskog vijeka upotrebe pojedinih skupina imovine. To svakako privlači poduzeće i naginje ga za upotrebom najviših porezno dopustivih stopa amortizacije kako bi se iskoristilo porezno olakšanje u određenoj poslovnoj godini, jer se u konačnici ukupni iznos porezno priznatog troška amortizacije određene imovine je jednak bez obzira koje stope ili vijek upotrebe se primjenjivao kroz godine. Tako se dovodi do kršenja računovodstvenih propisa i nerealnog prikazivanja stanja imovine, ali poduzećima je važnije da porezne propise zadovolje kad se računovodstveni propisi i tako temelje na osobnoj procjeni.

Računovodstvena politika amortizacije ogleda se kroz izbor metode za obračun amortizacije, gdje standardi pružaju više alternativa za izbor obračuna (linearna metoda, metoda opadajućeg salda i metoda jedinice proizvoda), dok porezni propisi dopuštaju samo linearnu metodu. Koja metoda će se koristiti ovisi o odluci menadžmenta.

Osim kao računovodstvena procjena i računovodstvena politika amortizacije, amortizacija je uključena i u računovodstvene politike kod vrednovanja imovine nakon početnog priznanja, gdje je moguće provoditi metodu troška ili metodu revalorizacije. Kod metode troška koja se provodi samo kad je nadoknadivi iznos imovine manji od knjigovodstvenog, zbog manjeg iznosa imovine smanjit će se i iznos amortizacije, novi iznos troška amortizacije računa se tako da se nova prepravljena vrijednost imovine podijeli s očekivanim vijekom upotrebe te imovine. Kod metode revalorizacije knjigovodstvena vrijednost se može povećati i smanjiti

ovisi o procjeni u određenoj godini, u slučaju smanjenja s troškom amortizacije postupa se kao i kod metode troška, a kod povećanja vrijednosti imovine, odnosno revalorizacije te imovine, amortizira se i revalorizirani iznos.

Istraživanje se temeljilo na ispitivanju utjecaja računovodstvene politike amortizacije primjenom različitih metoda obračuna amortizacije na financijske izvještaje i pokazatelje. Metode obračuna amortizacije koje su korištene u istraživanju su linearna metoda i metoda opadajuće osnovice. Došlo se do zaključka da metode obračuna amortizacije imaju utjecaj na informacije o stanju imovine u aktivni bilance, kao i na dobit poslovne godine u računu dobiti i gubitka, koji se prenosi na kapital i rezerve u pasivi bilance. Korisnicima koji nisu sasvim upoznati s računovodstvom i svim mogućnostima koje ono pruža mogu donijeti pogrešnu sliku o poduzeću. Što se tiče financijskih pokazatelja tu je utjecaj metoda obračuna amortizacije jako mali, moglo bi se reći zanemariv, osim kod koeficijenta iz skupine pokazatelja zaduženosti, točnije koeficijenta pokrića troškova kamata koji u odnos stavlja dobit prije poreza i kamata i kamate, utjecaj amortizacije djeluje preko dobiti, jer visina amortizacije utječe na visinu rashoda, te faktora zaduženosti koji u odnos stavlja ukupne obveze i zadržanu dobit uvećanu za amortizaciju, gdje vrijednost amortizacije varira ovisno o primijenjenoj metodi.

LITERATURA

Knjige:

1. Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo, Zgombić&partneri, Zagreb.
2. Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb.
3. Gulin, D. i skupina autora (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
4. Očko, J., Švigir, A. (2009): Kontroling-upravljanje iz backstagea, Altius savjetovanje d.o.o., Zagreb.
5. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia d.o.o., Zagreb.

Časopisi/Članci:

1. Belak, V. (2012): Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi, RRIF, br. 11/12., Zagreb, str. 50-62.
2. Cirkveni, T. (2011): Računovodstvo dodatnih ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu, RRIF, br. 3/11., Zagreb, str. 54-57.
3. Čevizović, I. (2011): Priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br.11., Zagreb, str. 47-51.
4. Horvat Jurjec, K., (2015): II. Godišnji obračun amortizacije za 2014., RRIF, br. 1/15., Zagreb, str. 28-42.
5. Milčić, I. (2009): Obračun troškova amortizacije i njihov porezni tretman, RIF, br. 1., Zagreb, str. 96-100.
6. Mrša, J. (2013): Tumačenje prihvatljivih metoda amortizacije, RRIF, br. 1/13., Zagreb, str.287-288.
7. Mrša, J., Katunar, H. (2014): Prihvatljive metode amortizacije, RRIF, br. 8/14., Zagreb, str. 110-114.
8. Perčević, H. (2014): Računovodstveni i porezni aspekt revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, RIF, br. 3., Zagreb, str. 22-27.
9. Pervan, I. (2007): Obračun amortizacije- prema MSFI ili poreznim propisima?, FIP, br. 10, Zagreb, str. 17-23.

10. Pretnar Abičić, S. (2015): Računovodstveni i porezni tretman naknadnog mjerenja dugotrajne materijalne imovine – pripreme za godišnji obračun za 2015. godinu, RIF, br. 11., Zagreb, str. 43-50.
11. Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.

Zakon/Pravilnik:

1. Narodne novine (2009): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, br.136.
2. Narodne novine (2014): Pravilnik o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, br.12.
3. Narodne novine (2014): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, br.143.

Izvor s Interneta:

1. Dražić Lutilsky, I., Dragija, M., Novosel-Belavić, R. (2012): Računovodstveni i porezni aspekt amortizacije u Hrvatskim poduzećima, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, br. 12(1), Zagreb, str. 43-57. [Internet], raspoloživo na: <http://hrcak.srce.hr/124755> [20.06.2016.].
2. Skendrović, Lj., Hopp, S. (2014): Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo Produkt d.o.o., FIP, br. 2(1), Zagreb, str. 91-125. [Internet], raspoloživo na: <http://hrcak.srce.hr/161643> [12.08.2016.].

POPIS TABLICA

Tablica 1: Godišnje amortizacijske stope prema Zakonu o porezu na dobit.....	18
Tablica 2: Linearni obračun amortizacije prema propisanoj stopi amortizacije (5%)	22
Tablica 3: Linearni obračun amortizacije prema najviše dopustivoj poreznoj stopi amortizacije (10%).....	23
Tablica 4: Modificirana metoda dvostruke opadajuće osnovice (10%).....	25
Tablica 5: Metoda cjelobrojnog zbroja godina.....	27
Tablica 6: Obračuna amortizacije za građevinski objekt (prvih 5 godina 15%, ostalih 5 godina 5%)	40
Tablica 7: Očekivani vijek upotrebe građevinskih objekata i opreme	50
Tablica 8: Nabavna vrijednost i trošak amortizacije građevinskih objekata i opreme – izračun prosječnih stopa amortizacije	51
Tablica 9: Prikaz troška amortizacije prema linearnoj metodi i metodi dvostruke opadajuće osnovice.....	52
Tablica 10: Dugotrajna materijalna imovina obračunata po linearnoj metodi.....	52
Tablica 11: Dugotrajna materijalna imovina obračunata po metodi dvostruke opadajuće osnovice.....	53
Tablica 12: Bilanca poduzeća "Turisthotel d.d." prema obračunu amortizacije linearnom metodom i metodom dvostruke opadajuće osnovice.	54
Tablica 13: Račun dobiti i gubitka poduzeća "Turisthotel d.d." prema obračunu amortizacije linearnom metodom i metodom dvostruke opadajuće osnovice.	58
Tablica 14: Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja	60
Tablica 15: Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja	61

POPIS PRILOGA

Prilog 1. Kartica osa – građevinski objekt	72
Prilog 2. Kartica materijala – prijenosno računalo.....	73
Prilog 3. Bilješka – Značajne računovodstvene politike	74
Prilog 4. Bilješka – Nekretnina, postrojenja i oprema	75
Prilog 5. Bilanca	76
Prilog 6. Račun dobiti i gubitka	78

PRILOZI

Prilog 1.

Kartica osa – građevinski objekt

 Pregled podataka — □ ×

Naziv inventara: **813969** TIZ - HRT ZADAR

Nomenklatura: **020000 - Građevinski objekti** Osnovno sredstvo

Dugovni konto: 020000 - GRAĐEVINSKI OBJEKTI

Potražni konto: 029000 - ISPRAVAK VRIJ.GRAĐEVINSKIH OBJEKATA

Stopa amortizacije: **10 %**

Org. jedinica: 70 - TIZ ZGRADE

Popisno mjesto: 70 - TIZ - HRT ZADAR

Sadašnja vrij.:	
Količina:	1
Nabavna vrijednost:	120.511,23
Amortizirano:	5.992,63
Otpisana vrijednost:	12.051,12

Početno stanje:	
Količina:	1
Nabavna vrijednost:	120.511,23
Otpisana vrijednost:	12.051,12

Napomena:

Prilog 2.

Kartica materijala – prijenosno računalo

Pregled podataka

Naziv inventara: 813984 PRIJENOSNO RAČUNALO DELL XPS 13 BARIĆ

Nomenklatura: 021110 - RAČUNALA,OPREMA I PROG Osnovno sredstvo

Dugovni konto: 021000 - OPREMA

Potražni konto: 029100 - ISPRAVAK VRIJEDNOSTI OPREME

Stopa amortizacije: 100 %

Org. jedinica: 60 - UPRAVA

Popisno mjesto: 604 - SLUŽBA NABAVE

(nema slike)

Sadašnja vrij.:

Količina:	1
Nabavna vrijednost:	5.990,00
Amortizirano:	2.478,05
Otpisana vrijednost:	3.511,95

Početno stanje:

Količina:	1
Nabavna vrijednost:	5.990,00
Otpisana vrijednost:	3.511,95

Napomena:

Datumi

Početni datum:	01.01.2016
Datum nabave:	29.05.2015
Datum rashoda:	
Datum prodaje:	
Amortizirano:	30.06.2016

Prilog 3.

Bilješka – Značajne računovodstvene politike

(k) Nekretnine, postrojenja i oprema

(k) Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po procijenjenom trošku nabave utvrđenom još u postupku pretvorbe i privatizacije Društva, odnosno trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju za kasnije nabavljenu imovinu. Trošak nabave uključuje sve troškove izravno u svezi s dovođenjem sredstava u radno stanje za namjeravanu uporabu.

Stvari i oprema se evidentiraju kao dugotrajna imovina ako im je radni vijek uporabe dulji od jedne godine i pojedinačna nabavna vrijednost veća od 3.500,00 kuna.

Stavke materijalne imovine koje su stavljene izvan uporabe ili otuđene isknjižene su iz bilance zajedno s pripadajućim ispravkom vrijednosti (ako ga je bilo). Svaki dobitak ili gubitak nastao iz takvog otuđivanja ili stavljanja izvan uporabe uključen je u rezultate poslovanja tekućeg razdoblja.

10

TURISTHOTEL d.d., ZADAR
BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2014. GODINE

BILJEŠKA 2 - ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

Ispravak vrijednosti je iskazan terećenjem prihoda izračunom po pravocrtnoj metodi kako bi se amortizirao trošak ili vrijednost građevinskih objekata i opreme tijekom njihovog očekivanog vijeka uporabe, kako slijedi:

	2014.	2013.
Građevinski objekti	2,5-10 godina	2,5-10 godina
Oprema za ugostiteljstvo i turizam	2,5 godina	2,5 godina
Ostala oprema	2-10 godina	2-10 godina

Zemljište je uključeno po ranije revaloriziranim iznosima, odnosno trošku ulaganja i ne amortizira se jer se smatra da ima neograničen vijek uporabe.

Investicije u tijeku ne amortiziraju se sve dok se ne stave u uporabu.

Održavanje i popravci iskazuju se na teret troškova u računu dobiti i gubitka kada nastanu, a poboljšanja se kapitaliziraju.

Prilog 4.

Bilješka – Nekretnina, postrojenja i oprema

TURISTHOTEL d.d., ZADAR
BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2014. GODINE

BILJEŠKA 3 - NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

<i>(U tisućama kuna)</i>	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
Za godinu koja je završila 31.12.2013.					
Na početku godine					
Prema prethodnom izvješću					
neto knjigovodstveno stanje	45.286	36.715	5.133	23.661	110.795
Učinci ispravke značajne pogreške - MRS 8	-	968	936	-	1.904
Prepravljeno na početku godine					
neto knjigovodstveno stanje	45.286	37.683	6.069	23.661	112.699
Direktna povećanja	-	-	12	71.878	71.890
Prijenos sa investicija u tijeku	-	72.859	7.899	(80.758)	-
Prodaja	-	-	(3)	-	(3)
Trošak amortizacije	-	(13.876)	(5.739)	-	(19.615)
Konačno neto knjigovodstveno stanje	45.286	96.666	8.238	14.781	164.971
Stanje 31. prosinca 2013.					
Nabavna vrijednost	45.286	313.284	70.332	14.781	443.683
Akumulirani ispravak vrijednosti	-	(216.618)	(62.094)	-	(278.712)
Neto knjigovodstvena vrijednost	45.286	96.666	8.238	14.781	164.971
Za godinu koja je završila 31.12.2014.					
Početno neto knjigovodstveno stanje	45.286	96.666	8.238	14.781	164.971
Direktna povećanja	-	-	-	26.736	26.736
Prijenos sa investicija u tijeku	-	28.817	3.113	(31.930)	-
Trošak amortizacije	-	(16.952)	(5.553)	-	(22.505)
Konačno neto knjigovodstveno stanje	45.286	108.531	5.798	9.587	169.202
Stanje 31. prosinca 2014.					
Nabavna vrijednost	45.286	342.101	71.766	9.587	468.740
Akumulirani ispravak vrijednosti	-	(233.570)	(65.968)	-	(299.538)
Neto knjigovodstvena vrijednost	45.286	108.531	5.798	9.587	169.202

Na dijelu građevinskih objekata (zgrade - apartmani) s pripadajućim zemljištem u turističkom naselju Zaton, nabavne vrijednosti u iznosu od 61.553 tisuće kuna, upisano je založno pravo u zemljišnim knjigama u korist OTP Banke d.d. Zadar za osiguranje povrata dugoročnih kredita (vidi bilješku 13). Na upravnoj zgradi i objektu kavane Branimir nabavne knjigovodstvene vrijednosti od 9.518 tisuća kuna upisano je založno pravo u korist Erste&Steiermaerkische Bank d.d., Rijeka kao osiguranje povrata dugoročnog kredita (vidi bilješku 13).

Za zemljište ukupne površine od 293.006 m² pokrenut je postupak utvrđenja suvlasničkih omjera između društva i Republike Hrvatske.

Prilog 5.

Bilanca - aktiva

BILANCA stanje na dan 31.12.2014.

Obveznik: TURISTHOTEL D.D.			
Naziv pozicije	AOP oznaka	Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
1	2	3	4
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	002	170.074.637	173.648.220
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (004 do 009)	003	0	0
1. Izdaci za razvoj	004	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	005	0	0
3. Goodwill	006	0	0
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008	0	0
6. Ostala nematerijalna imovina	009	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 do 019)	010	165.032.796	169.202.552
1. Zemljište	011	45.286.310	45.286.310
2. Građevinski objekti	012	96.685.564	108.530.700
3. Postrojenja i oprema	013	0	0
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014	8.069.266	5.629.175
5. Biološka imovina	015	0	0
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016	61.494	29
7. Materijalna imovina u pripremi	017	14.781.235	9.587.411
8. Ostala materijalna imovina	018	168.927	168.927
9. Ulaganje u nekretnine	019	0	0
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (021 do 028)	020	4.023.812	3.718.181
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	021	100.000	2.400
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	022	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	023	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	024	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	025	2.431.366	2.675.095
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	026	1.492.446	1.040.686
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	027	0	0
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	028	0	0
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	029	0	0
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	030	0	0
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	031	0	0
3. Ostala potraživanja	032	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	033	1.018.029	727.487
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (035+043+050+058)	034	179.356.632	211.688.454
I. ZALIHE (036 do 042)	035	2.013.642	2.095.834
1. Sirovine i materijal	036	1.477.715	1.413.096
2. Proizvodnja u tijeku	037	0	0
3. Gotovi proizvodi	038	0	0
4. Trgovačka roba	039	0	0
5. Predujmovi za zalihe	040	535.927	682.738
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	041	0	0
7. Biološka imovina	042	0	0
II. POTRAŽIVANJA (044 do 049)	043	19.432.844	20.164.146
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	044	0	0
2. Potraživanja od kupaca	045	11.821.822	12.943.598
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	046	0	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	047	10.175	32.225
5. Potraživanja od države i drugih institucija	048	7.600.847	7.188.323
6. Ostala potraživanja	049	0	0
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (051 do 057)	050	56.944.583	146.652.707
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	051	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	052	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	053	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	054	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	055	561.234	2.491.622
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	056	56.383.349	144.161.085
7. Ostala financijska imovina	057	0	0
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	058	100.965.563	42.775.767
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	059	295.637	93.385
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	060	349.726.906	385.430.059
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	061	2.205.613	2.276.819

Prilog 5. (nastavak)

Bilanca – pasiva

PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE (063+064+065+071+072+075+078)	062	262.610.390	271.021.355
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	063	142.112.160	169.745.080
II. KAPITALNE REZERVE	064	34.786.487	34.786.487
III. REZERVE IZ DOBITI (066+067-068+069+070)	065	186.680	186.680
1. Zakonske rezerve	066	186.680	186.680
2. Rezerve za vlastite dionice	067	3.520.374	3.520.374
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	068	3.520.374	3.520.374
4. Statutarne rezerve	069	0	0
5. Ostale rezerve	070	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	071	-3.158.692	-2.909.949
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (073-074)	072	28.117.832	4.331.730
1. Zadržana dobit	073	28.117.832	4.331.730
2. Preneseni gubitak	074	0	0
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (076-077)	075	60.565.923	64.881.327
1. Dobit poslovne godine	076	60.565.923	64.881.327
2. Gubitak poslovne godine	077	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	078	0	0
B) REZERVIRANJA (080 do 082)	079	0	0
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	080	0	0
2. Rezerviranja za porezne obveze	081	0	0
3. Druga rezerviranja	082	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	083	63.723.733	70.421.544
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	084	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	085	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	086	63.723.733	70.421.544
4. Obveze za predujmove	087	0	0
5. Obveze prema dobavljačima	088	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	089	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	090	0	0
8. Ostale dugoročne obveze	091	0	0
9. Odgođena porezna obveza	092	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE (094 do 105)	093	22.940.275	43.592.267
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	094	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	095	390.773	390.773
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	096	6.752.390	7.185.194
4. Obveze za predujmove	097	512.798	490.188
5. Obveze prema dobavljačima	098	12.341.852	6.920.737
6. Obveze po vrijednosnim papirima	099	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	100	0	0
8. Obveze prema zaposlenicima	101	1.481.942	1.636.693
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	102	1.202.283	1.956.689
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	103	0	0
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	104	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	105	258.237	25.011.993
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	106	452.508	394.893
F) UKUPNO – PASIVA (062+079+083+093+106)	107	349.726.906	385.430.059
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	108	2.205.613	2.276.819
DODATAK BILANCI (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)			
A) KAPITAL I REZERVE			
1. Pripisano imateljima kapitala matice	109		
2. Pripisano manjinskom interesu	110		

Napomena 1.: Dodatak bilanci popunjavaju poduzetnici koji sastavljaju konsolidirane godišnje financijske izvještaje.

Prilog 6.

Račun dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA u razdoblju 01.01.2014. do 31.12.2014.

Obveznik: TURISTHOTEL DD			
Naziv pozicije	AOP oznaka	Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4
I. POSLOVNI PRIHODI (112+113)	111	186.641.002	188.908.558
1. Prihodi od prodaje	112	184.223.785	187.247.366
2. Ostali poslovni prihodi	113	2.417.217	1.661.192
II. POSLOVNI RASHODI (115+116+120+124+125+126+129+130)	114	129.934.248	127.000.785
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	115	0	0
2. Materijalni troškovi (117 do 119)	116	52.591.086	47.154.852
a) Troškovi sirovina i materijala	117	40.314.398	32.764.940
b) Troškovi prodane robe	118	0	0
c) Ostali vanjski troškovi	119	12.276.688	14.389.912
3. Troškovi osoblja (121 do 123)	120	36.603.293	37.913.921
a) Neto plaće i nadnice	121	22.845.207	23.315.243
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	122	9.022.998	9.211.750
c) Doprinosi na plaće	123	4.735.088	5.386.928
4. Amortizacija	124	19.615.293	22.505.008
5. Ostali troškovi	125	17.844.462	18.418.761
6. Vrijednosno usklađivanje (127+128)	126	1.751.887	469.636
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	127	0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	128	1.751.887	469.636
7. Rezerviranja	129	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	130	1.528.227	538.607
III. FINANCIJSKI PRIHODI (132 do 136)	131	8.073.196	6.291.266
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	132	0	0
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	133	8.073.196	6.291.266
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	134	0	0
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	135	0	0
5. Ostali financijski prihodi	136	0	0
IV. FINANCIJSKI RASHODI (138 do 141)	137	3.386.612	3.089.356
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	138	0	0
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	139	3.386.590	3.089.355
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	140	0	0
4. Ostali financijski rashodi	141	22	1
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	142	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	143	0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	144	0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	145	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI (111+131+142 + 144)	146	194.714.198	195.199.824
X. UKUPNI RASHODI (114+137+143 + 145)	147	133.320.860	130.090.141
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (146-147)	148	61.393.338	65.109.683
1. Dobit prije oporezivanja (146-147)	149	61.393.338	65.109.683
2. Gubitak prije oporezivanja (147-146)	150	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	151	827.415	228.356
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (148-151)	152	60.565.923	64.881.327
1. Dobit razdoblja (149-151)	153	60.565.923	64.881.327
2. Gubitak razdoblja (151-148)	154	0	0

SAŽETAK

Glavni cilj ovog rada bio je teorijski obraditi računovodstvenu politiku amortizacije prema računovodstvenim i poreznim propisima, te ih primijeniti na primjerima, a u empirijskom dijelu istražiti utjecaj različitih računovodstvenih politika amortizacije kroz primjenu različitih metoda obračuna amortizacije na financijske izvještaje i financijske pokazatelje na primjeru odabranog poduzeća.

U teorijskom dijelu obrađeni su bitni elementi za utvrđivanje troška amortizacije kao što su vijek upotrebe i stopa amortizacije, amortizirajući iznos te metode obračuna amortizacije prema računovodstvenim i poreznim propisima, te kako se trošak amortizacije obračunava i evidentira u računovodstvu uz uvažavanje poreznih propisa i određenih specifičnosti koje se susreću u računovodstvu.

U empirijskom dijelu rada istražio se utjecaj računovodstvenih politika amortizacije, u koju spadaju metode obračuna amortizacije (linearne metode i metode opadajućeg salda), na financijske izvještaje i financijske pokazatelje i analiza dobivenih rezultata.

Na temelju provedenog istraživanja zaključilo se da koristeći različite metode obračuna amortizacije može se doći do različitih informacija o stanju imovine i kapitala u bilanci, kao i o različitoj informaciji o uspješnosti poduzeća koja se gleda kroz dobit ili gubitak u račun dobiti i gubitka. Kod financijskih pokazatelja primjena različitih metoda obračuna amortizacije ima utjecaja na njihov rezultat, kod nekih je zanemariv, a kod pokazatelja pokriva troška kamata i faktora zaduženosti taj utjecaj je izražen.

Ključne riječi: amortizacija, računovodstvene politike, financijski izvještaji i financijski pokazatelji

SUMMARY

The main objective of this work was to theoretically analyze the accounting policies of amortization towards accounting and tax regulations, and to apply it to examples. In the empirical section of this work the influence of various accounting policies of amortization through the application of different methods of calculating amortization on financial statements and financial indicators using selected enterprises as examples is researched.

In the theoretical portion the important elements for determining amortization such as the time of usage and the rate of amortization, the amount of amortization and the methods of determining amortization according to accounting and tax regulations, as well as how the fee of amortization is determined and evidenced in accounting according to tax regulations and certain specifications which are found in accounting are analyzed.

In the empirical portion of this work research was done as to the influence of the accounting policies of amortization, which includes determination of amortization (the linear method and the method of falling balance), on financial reports and financial indicators and the analysis of the results gained.

On the basis of the research carried out concluded that in using various methods in order to calculate amortization one may acquire various information about the state of assets and capital in balance statements, as well as various information about the success of a firm as viewed through checks and balances in income statements. Through financial indicators the application of various methods of amortization calculation influences the result; the indicator of cover of the expenses of interest and the factor of indebtedness is, in some cases, negligible, in others clear.

Keywords: amortization, accounting policies, financial statements and financial indicators